

SZAKDOLGOZAT

Békési Levente

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Károly Róbert Campus
Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
Pénzügy és számvitel alapképzési szak

Egy mezőgazdasági szövetkezet komplex elemzése

Belső konzulens: Dr. habil. Bozsik Norbert
főiskolai tanár

**Belső konzulens
intézete/tanszéke:** Közgazdaságtani és Természeti
Erőforrások Tanszék

Készítette: Békési Levente

Gyöngyös

2024

Tartalomjegyzék

Bevezetés	2
1.Irodalmi áttekintés	4
1.1 A magyar mezőgazdaság általános jellemzése.....	4
1.1.1 Magyarország földterületi adottságai	4
1.1.2 A földbirtok tulajdonméretek, földhasználók.....	5
1.1.3 A mezőgazdasági vállalkozások helyzete	7
1.1.4 Mezőgazdaságban foglalkoztatottak számának alakulása.....	10
1.2 A főbb mezőgazdasági erőforrások bemutatása.....	12
1.2.1 A termőföld	14
1.2.2 Az eszközök	16
1.2.3 Emberi erőforrás.....	17
2 Anyag és módszer	19
2.1 Alkalmazott módszertan.....	19
2.2 Az Agro-Salix Szövetkezet bemutatása	26
2.2.1 A szövetkezet jellemzői	26
2.2.2 A vállalkozás tevékenységei	27
2.2.3 A szövetkezet földhasználata	27
2.2.4 Az Agro-Salix Szövetkezet eszközeinek bemutatása.....	29
2.2.5 A vállalkozás munkaerő ellátottsága.....	30
3 Eredmények	31
3.1 A vagyoni összetétel vizsgálata.....	31
3.2 A vagyoni helyzet elemzése	35
3.3 A pénzügyi helyzet elemzése	36
3.4 A jövedelmezőség vizsgálata	38
3.5 A gazdálkodás hatékonyságának elemzése	42
3.6 Az Agro-Salix Szövetkezet SWOT-elemzése.....	45
4 Következtetések és javaslatok	47
5 Összefoglalás	49
6 Irodalomjegyzék.....	51
7 Ábrák és táblázatok jegyzéke.....	53

Bevezetés

Az agrárium kérdése minden időben kiemelkedő jelentőséggel bírt hazánkban. Különösen igaz ez a mai időszakra, amikor a mezőgazdaság egy lényegi átalakuláson megy keresztül. Az új technológiák megjelenése, a digitalizáció mértékének fokozódása mind érezteti hatását a termelés tekintetében. A számos újítás mellett jelentős kihívásokkal is szembe kell nézniük a mezőgazdaságban tevékenykedőknek, gondolva az elmúlt években kialakult világgazdasági helyzetre, az energiaárak, mezőgazdasági inputanyagok robbanásszerű növekedésére és az ezzel ellentétes tendenciát mutató terményár zuhanásra, amely még a több évtizede növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozásokat is negatívan érintett.

A mezőgazdasági termelészövetkezetek gazdálkodási módjai és pénzügyi helyzetük alapvetően meghatározzák, hogy képesek-e alkalmazkodni az agrárszektor gyors változásaihoz és kihívásaihoz. E változások azonban nem csupán a termelést érintik, hanem a teljes pénzügyi struktúrát és menedzsmentet is. Ebben a szakdolgozatban az Agro-Salix Mezőgazdasági Szövetkezetet mutatom be, azt vizsgálva, hogy milyen pénzügyi stratégiákat alkalmaznak, és ezek hogyan segítik őket a fennmaradásban és fejlődésben a változó piaci körülmények között.

A célkitűzésem az, hogy gazdasági szempontból alapos elemzést végezzek az Agro-Salix Szövetkezet pénzügyi helyzetéről, beleértve a bevételeit, kiadásait, likviditását, és jövedelmezőségét.

A bevezetés keretein belül először rövid áttekintést nyújtok a magyar mezőgazdaság általános jellemzőiről, kiemelve a földterületi adottságokat, a tulajdonméreteket, a földhasználatot, valamint a mezőgazdasági vállalkozások és foglalkoztatottak helyzetét. Ezek az információk nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy a későbbiekben a szövetkezet gazdálkodásának mikroökonómiai szintű elemzése során értelmezhető legyen a makroökonómiai kontextus, mely a hazai mezőgazdaságot befolyásolja.

A dolgozat továbbá részletezi azokat a mezőgazdasági erőforrásokat – a termőföldtől az eszközökig és az emberi erőforrásokig –, amelyek az Agro-Salix Szövetkezet működésének alapkövei. Az irodalmi áttekintés során bemutatásra kerülő elméleti hátterek és a földterület, eszközpark, valamint a humánerőforrás specifikus jellemzői alapvetően meghatározzák a szövetkezet versenyképességét és alkalmazkodó képességét.

Az anyag és módszer fejezetben bemutatom az alkalmazott módszertant, és alaposan megvizsgálom a szövetkezet jellemzőit, tevékenységeit, földhasználatát, eszközeit és munkaerő

ellátottságát. Mindezek részletes ismertetése szükséges az eredmények értékeléséhez, mely a vagyoni összetétel, pénzügyi helyzet és jövedelmezőség vizsgálatát foglalja magában.

Hipotéziseim a következők:

1. Egy szövetkezeti formában működő mezőgazdasági vállalkozás képes hatékony gazdálkodásra és versenyképes működésre a mezőgazdasági piaci körülmények között.
2. Az Agro-Salix Szövetkezet pénzügyi stratégiái hatékonyan kezelik az inputanyagok költségnövekedését és a terményárak ingadozását.
3. Az Agro-Salix Szövetkezet képes a munkaerő megtartására és a munkaerő-piaci kihívások kezelésére azáltal, hogy a szövetkezeti tagság és a közösségi gazdálkodás stabilitást és kedvező munkafeltételeket biztosít a mezőgazdasági dolgozóknak.

A szakdolgozatom során ezeknek az állításoknak a helyességét kívánom ellenőrizni, valamint amennyiben az állítások nem igazolódnak be, a lehetséges okokat szándékozom kivizsgálni.

1. Irodalmi áttekintés

1.1 A magyar mezőgazdaság általános jellemzése

1.1.1 Magyarország földterületi adottságai

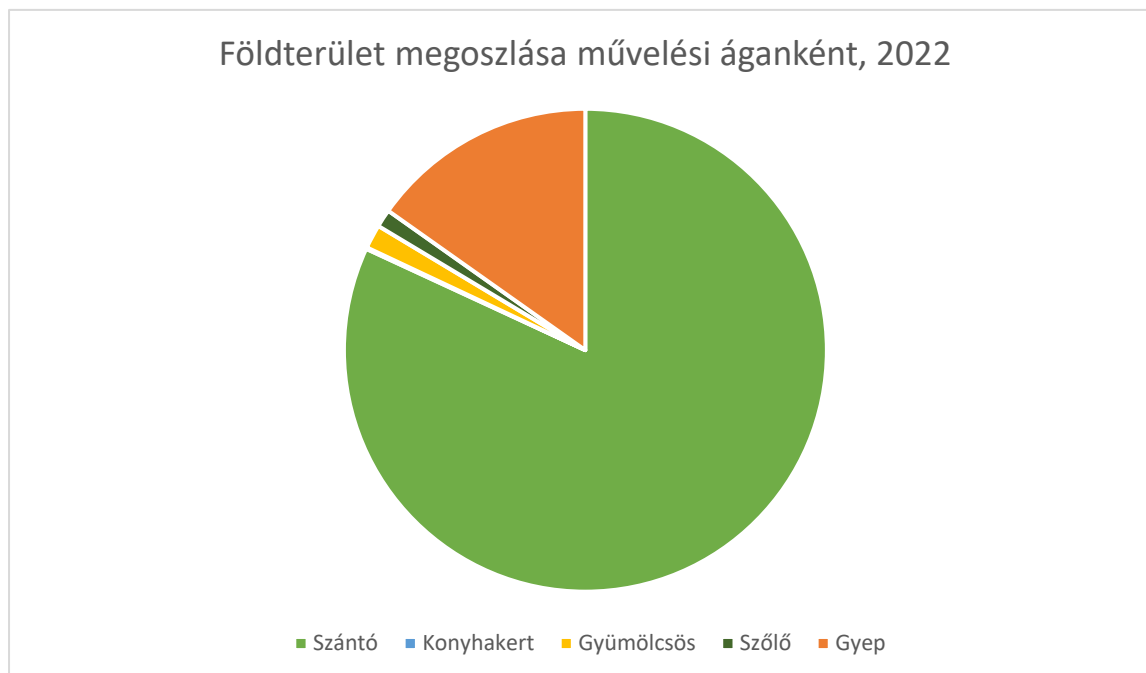
Magyarország legértékesebb természeti kincse a termőföld. A szántóföldek minősége, a talaj fizikai jellemzői és a domborzat sajátosságai általában kedvezőek az agrárgazdasági tevékenységek számára. Azonban az ország különböző területein eltérő adottságokat figyelhetünk meg. Főként a domborzati sajátosságok, a talaj fizikai jellege és az éghajlati viszonyok teremtenek különbségeket. Egyes specifikus régiókban különleges termőföldi adottságokkal rendelkeznek, amelyek lehetővé teszik az egyedi tulajdonságokkal bíró termékek előállítását. Ezen termékek gyakran ötvözik a kiváló minőséget és a hagyományos mezőgazdasági módszereket. (Kapronczai 2010)

Magyarország területe 93 ezer négyzetkilométer, ennek a 54,6%-a, vagyis 5 081 100 hektár a mezőgazdaságilag hasznosított terület. Hazánkban a mezőgazdasági területek közül a szántóföldek dominálnak, az összes mezőgazdasági terület 81,9%-át kitevő részarányban. Ez a jelentős érték elsődlegesen a hazánkban található természetföldrajzi sajátosságoknak tudható be. Az ország földrajzi jellemzői különösen alkalmasak a szántóföldek kiterjesztésére és fenntartására, mivel nagy területek állnak rendelkezésre sík vagy enyhén domborzatos területen. Ezáltal a szántóföldek nagy kiterjedése a növénytermesztés számára ideális feltételeket biztosít.

A kertek a mezőgazdasági területeknek mindössze 0,1%-át teszik ki Magyarországon. Különösen Budapestenél és a nagyobb városok határainál, továbbá a középhegységek napsütötte déli részein és a homokos területeken jellemző zöldségtermelő zónában találhatók a legnagyobb kertterületek. A mezőgazdasági területek 1,6%-a gyümölcsösnek ad otthont hazánkban. A gyümölcsössterületek 25%-a a Nyírségben helyezkedik el, míg 20%-uk a Duna és Tisza közötti területen található, hazánk mezőgazdasági területének mindössze 1,2%-a áll szőlőültetvényekből valamint a területének 8,2%-a gyepterületből. (Dövényi, 2016)

1.ábra: A Magyarországi földterületek megoszlása művelési áganként

(Forrás: KSH alapján saját szerkesztés)

1.1.2 A földbirtok tulajdonméretek, földhasználók

A továbbiakban az uniós versenytársakkal összehasonlítva vizsgálom meg a földbirtokok tulajdonméretét. A választásom Németországra, Romániára és Lengyelországra esett. Németországban és Lengyelországban a hivatalos fizető eszköz euró, Romániában lej, míg Magyarországon a forint.

Németország népessége 2020. január elsején 83 166 711 fő volt. Az ország területe 357 569 km². 2016-ban és jelenleg is Németország mezőgazdasági területének nagysága körülbelül egyenlő eloszlásban volt az egész országban. Minimális a kevesebb, mint 5 hektár és 20 és 30 hektár közötti mezőgazdasági területtel rendelkező gazdálkodás(4.ábra). 2016-ban a mezőgazdaságban dolgozók száma 653 760 fő volt. Az éves munkaegység pedig 502 610 fő. A teljes mezőgazdaság körülbelül 72 százaléka családi vállalkozás.

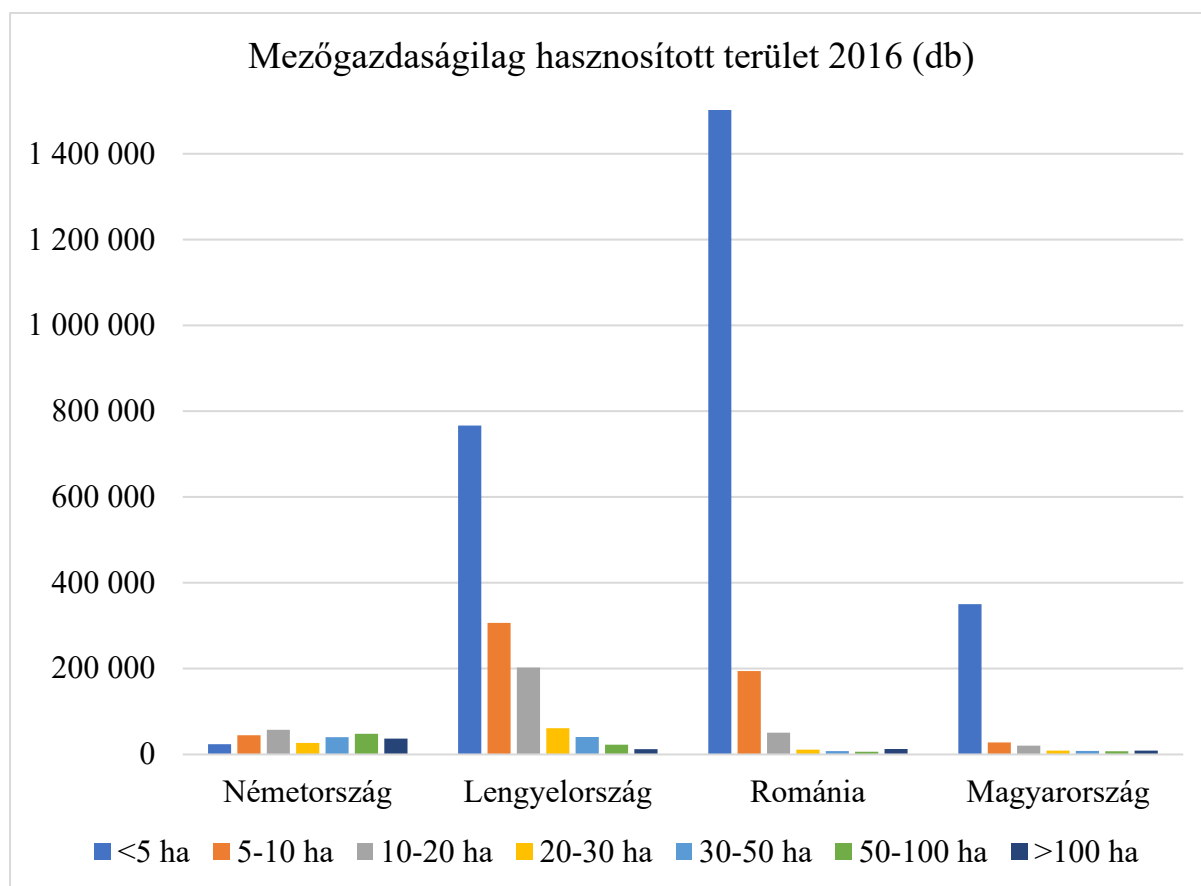
Lengyelország területe 311 928 km² (közel azonos Németországéval), népessége 37 958 138 fő. Legtöbb mezőgazdasági területe 5 hektárnál kisebb (4. ábra), míg a legkisebb arányt az 51 és 100 hektár közötti területnagyság képviseli. Összesen 3 088 250 fő dolgozik a mezőgazdaságban, az éves munkaegység pedig 1 649 400 fő. A mezőgazdaságban dolgozók 96 százaléka családi vállalkozásban tevékenykedik.

Románia területe 238 398 km², népessége 19 328 838 fő. 2016-ban ugyanúgy, mint Lengyelországban a legtöbb mezőgazdasági terület 5 hektárnál kisebb volt (4. ábra) 6 061 200 fő dolgozott a mezőgazdaságban és az éves munkaegység 1 640 120 fő volt. A mezőgazdaságban dolgozók 98 százaléka (magasabb, mint Lengyelországban) családi vállalkozásban dolgozott.

A legkisebb területtel és népességgel Magyarország rendelkezik. A területe 93 012 km², népessége pedig 9 769 526 fő volt 2016-ban. Csupán 814 420 fő dolgozott a mezőgazdaságban, az éves munkaegység 394 420 fő volt. Az előbbi kettő országhoz hasonlóan ebben az esetben is a legtöbb mezőgazdasági terület 5 hektárnál kisebb (4. ábra). A mezőgazdaságban dolgozók 86 százaléka családi vállalkozásban dolgozott.

2. ábra Mezőgazdaságilag hasznosított terület 2016 (db)

(Forrás: Saját készítés, az országok statisztikai adatlapja alapján)

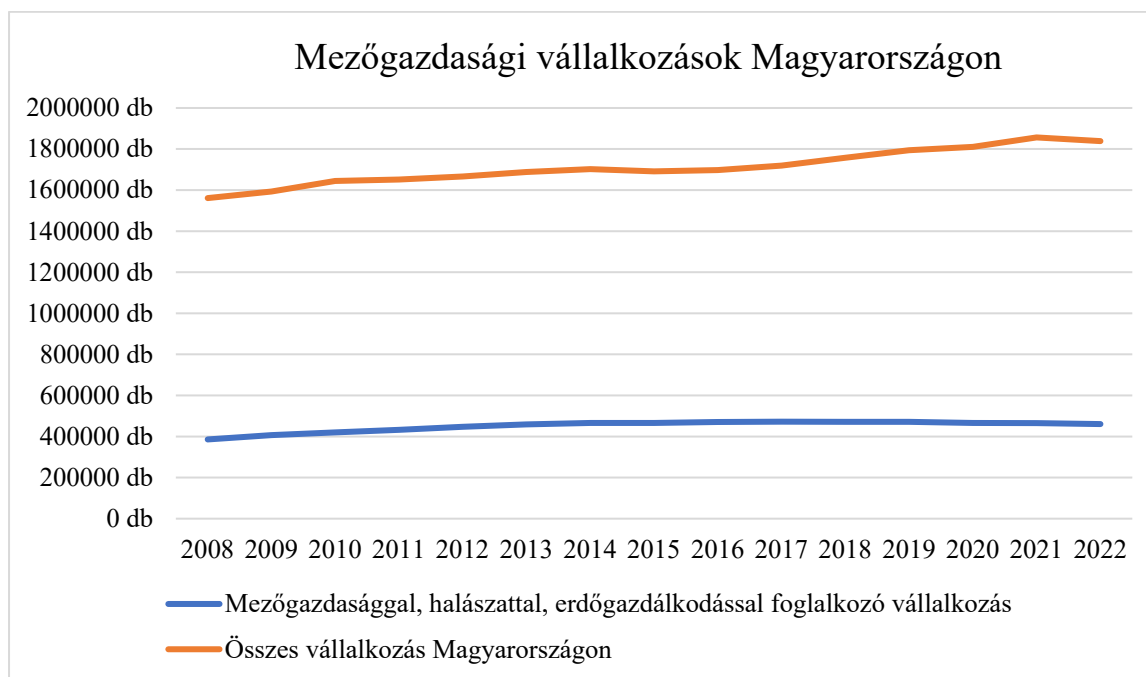
1.1.3 A mezőgazdasági vállalkozások helyzete

Az 3. ábrán foglaltam össze a mezőgazdasággal, erdőgazdálkodással és halászattal foglalkozó vállalkozások számát 2008-2022 között. Ezenkívül az 3. ábrán feltüntettem az összes magyarországi vállalkozás számát. A vizsgált 15 évben az összes magyarországi vállalkozásnak 25-27 százaléka mezőgazdasággal, halászattal vagy erdőgazdálkodással foglalkozott. A világjárvány hatására a kormány bejelentette, hogy még több támogatással uniós finanszírozási lehetőséggel fogja támogatni a magyar mezőgazdaságot. Ennek ellenére a vállalkozások száma kis mértékű csökkenésnek indult 2019-től kezdve.

A mezőgazdaságok, halászatok, erdőgazdálkodások jellemzően háromfajta vállalkozási formában működnek. Ezek társas vállalkozások, egyéni vállalkozások és önálló vállalkozások.

3. ábra Mezőgazdasági vállalkozások számának alakulása 2008-2022 között

(Forrás: Saját készítés, a Központi Statisztikai Hivatal 9.1.1.3. A regisztrált vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint adattáblája alapján)

A 4. ábrán látható, hogy 1999-től kezdve hogyan változott a mezőgazdaságban dolgozó vállalkozók nettó jövedelme. Az ábra hullámzást mutat, az egyik időszakban a mezőgazdászok nettó jövedelme az előző időszakhoz képest megnövekszik, a következő évben viszont

visszaesik. Stabilitást nem tapasztalhatunk. A 2008-as gazdasági világválság a mezőgazdaságot is érintette, látható, hogy a jövedelem jelentősen visszaesett. 2009-ben körülbelül a felét keresték meg a 2008-as jövedelmükhöz képest. Ez a kritikus hullámvész 2017-ben kezdett el lecsillapodni. A kormány bevezetett támogatási lehetőségeivel és azzal, hogy több finanszírozási lehetőséget biztosít a mezőgazdaság számára, a vállalkozók által elért jövedelem 2020-tól kezdve folyamatosan, de minimálisan emelkedik. 2020-ban 2019-hez képest 2 százalékkal, 2021-ben pedig már 8 százalékkal több jövedelemmel tudtak gazdálkodni.

4. ábra Mezőgazdaságban dolgozó vállalkozók nettó jövedelmének változása 1999-2022 között

(Forrás: Saját készítés, a Központi Statisztikai Hivatal 19.1.1.1. A mezőgazdaság összefoglaló adatai adattáblája alapján)

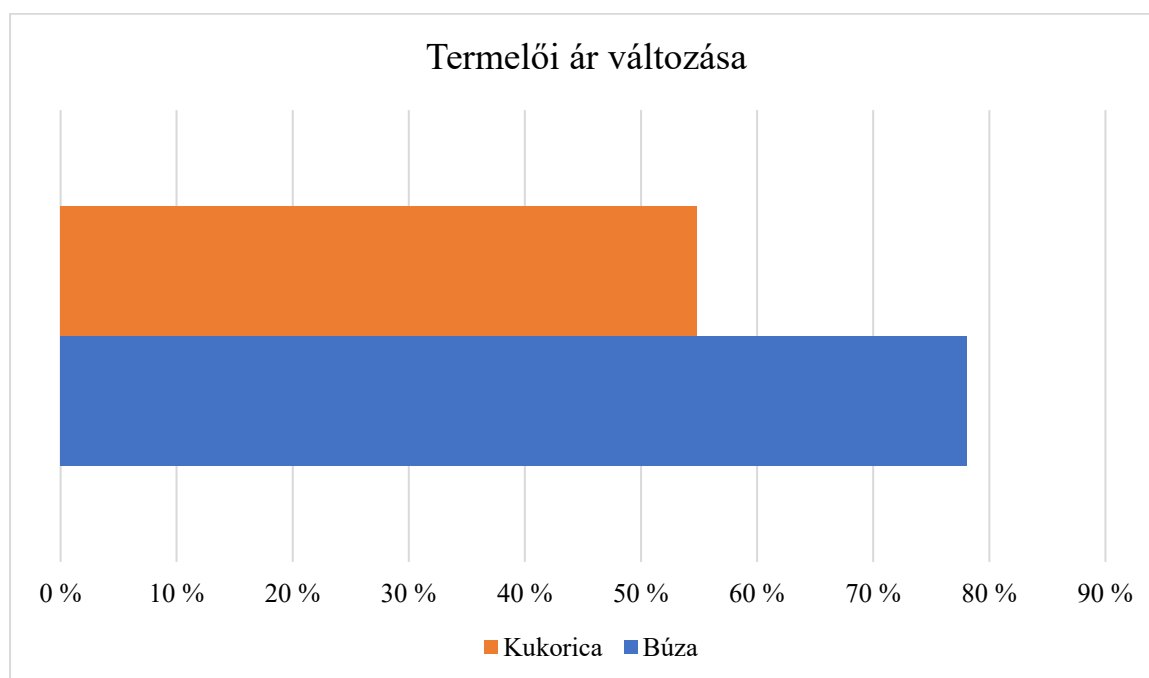

A mezőgazdászok jövedelmét két dolog tudja befolyásolni. Az egyik a fogyasztói ár, ez az ár, amit mi fogyasztók fizetünk a termékért. A másik a termelői ár, ezt pedig a mezőgazdász fizeti meg. A termelői ár és a fogyasztói ár közötti különbség adja az árrést, vagyis a hozamot, nyereséget. Az 5. ábrán azt mutatom be, hogy a termelői árak hogyan változtak 2022-ben 2021-hez képest. A 2021-es időszakhoz képest a gabona termelői ára 78,1 százalékkal, míg a kukorica termelői ára 54,8 százalékkal növekedett meg. Az ár emelkedésének oka többre, egyetlen egy dologra nem lehet leszűkíteni, viszont idősorosan meghatározható. Az első ok a 2019-ben

elindult világjárvány, ezt követte a 2022-ben kirobbant orosz-ukrán háború. A két esemény olyan negatív gazdasági környezetet alakított ki, amelynek hatására elkezdtek az energiaköltségek emelkedni, a kereslet és kínálatban zavar alakult, az infláció kétszámjegyű lett. A mezőgazdaságot pedig tovább nehezített az, hogy az egyik nagy gabona termelő vidék kiesett, illetve a műtrágya piacon is bizonytalanság alakult ki.

5. ábra Termelői árak változása 2022-ben Magyarországon

(Forrás: Saját készítés, a Központi Statisztikai Hivatal A mezőgazdasági termékek termelői árának változása főbb termékcsopontonként, 2022 adatai adattáblája alapján)

A termelői árak növekedésével a gazdáknak több kiadásba kerül az előző évben megtermelt termék mennyiségének újratermelése. 2021-ben 6 425 ezer tonna kukoricát állítottak elő. Ennek előállításához 2022-ben plusz 54,8 százalékos ráfordítással érhető el. Gabonából 2021-ben 5 290 ezer tonnát állítottak elő, ugyanennyi mennyiség előállításához már 78 százalékkal több költséget jelent. Ennek a következménye látható a 4. ábrán, vagyis a mezőgazdasági vállalkozások jövedelme visszaesik és minimális 1 százalékos jövedelem növekedést tud csak elérni 2022-ben.

1.1.4 Mezőgazdaságban foglalkoztatottak számának alakulása

A táblázat a 2017 és 2021 közötti időszak foglalkoztatottsági adatait mutatja be azon személyek szempontjából, akik a mezőgazdaságban, erdőgazdálkodásban és halászatban dolgoznak.

Az ötéves periódus alatt a foglalkoztatottak összes száma növekedett, 4 548 ezerről 4 635 ezer főre. Eközben a mezőgazdaságban, erdőgazdálkodásban és halászatban dolgozók száma enyhén csökkent, 222 ezerről 201 ezerre. A növénytermesztés, állattenyésztés, vadgazdálkodás és a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások területén dolgozók száma öt év alatt 197 ezerről 181 ezer főre csökkent. Az erdőgazdálkodásban foglalkoztatottak száma szintén csökkent, 23 ezerről 18 ezerre, míg a halászatban dolgozók száma változékony volt: 2 ezer főről 2019-ben 1,3 ezerre csökkent, majd 2020-ra ismét 2 ezerre nőtt, végül 2021-ben 2,2 ezer fő volt.

Résztvételi arány tekintetében, a mezőgazdaságban, erdőgazdálkodásban és halászatban dolgozók aránya a foglalkoztatottak összességéhez képest csökkent, 4,9%-ról 4,3%-ra. Ezen belül a növénytermesztés, állattenyésztés és a vadgazdálkodás területén 4,3%-ról 3,9%-ra csökkent. Az erdőgazdálkodás résztvételi aránya 0,5%-ról 0,4%-ra csökkent, a halászat aránya 0,04-ről 0,05-ra növekedett.

A vállalatok a munkaerőpiac változásaira reagálva folyamatosan szembesülnek a munkavállalók növekvő bérigényeivel, a munkaerő megtartásának és motivációjának kihívásaival, továbbá a tapasztalat és megfelelő készségek hiányával. Ezek az akadályok különösen érzékelhetők a szakképzett és specializált kompetenciákkal rendelkező munkaerő igénye esetén. (NAIK,2019)

Az itt leírt tendenciák tükröződnek a táblázat adataiban is, amelyek azt jelzik, hogy bár az általános foglalkoztatottság emelkedett, a mezőgazdasági és kapcsolódó ágazatokban foglalkoztatottak száma csökkent az ötéves periódus során.

1.Táblázat A mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma*(Forrás: Saját készítés, a Központi Statisztikai Hivatal Munkaerőfelmérés a alapján)***A mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma**

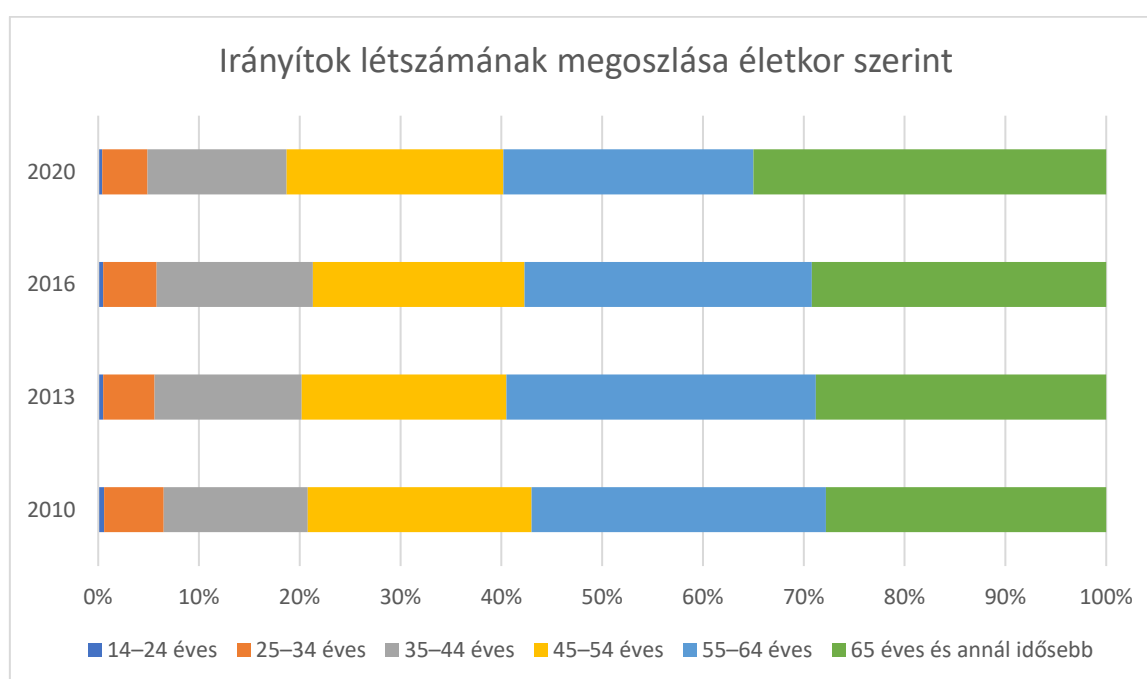
Megnevezés	2017	2018	2019	2020	2021
	ezer fő				
Foglalkoztatottak összesen	4 548,40	4 606,40	4 644,60	4 603,20	4 634,60
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	222,4	217,4	212,7	213,9	201,4
Ebből: Növénytermesztés, állattenyésztés, vadgazdálkodás és kapcsolódó szolgáltatások	197,1	191,5	191,1	193	181,2
Erdőgazdálkodás	23,3	23,6	20,3	19	18,01
Halászat	2	2,3	1,3	2	2,2
	Részesedési arány, százalék				
Foglalkoztatottak összesen	100	100	100	100	100
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	4,9	4,7	4,6	4,6	4,3
Ebből: Növénytermesztés, állattenyésztés, vadgazdálkodás és kapcsolódó szolgáltatások	4,3	4,2	4,1	4,2	3,9
Erdőgazdálkodás	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4
Halászat	0,04	0,05	0,03	0,04	0,05

Az előregedő gazdatársadalom és a szakképzett fiatalok relatív hiányának kérdése uniós szinten is jelentős problémát jelent. (Kurucz M. 2023) A 2020-ban végzett felmérés eredményei szerint 2020. június 1-jén Magyarországon összesen 241 ezer gazdaság működött. Az összes irányító

átlagéletkora 2020-ban 57,9 év volt, ami azt mutatja, hogy a mezőgazdasági szektor vezetőinek átlagos életkora emelkedő tendenciát mutat. Az idősebb korosztályok meghatározó szerepet játszanak az irányításban, hiszen 2010-ben a gazdaságok 28%-át 65 éves vagy annál idősebb személy vezette, míg 2020-ban ez az arány már 35%-ra emelkedett. Ezen idős vezetők aránya a gazdasági szervezetek esetében 7%-ról 22%-ra, az egyéni gazdaságoknál pedig 28%-ról 36%-ra nőtt az elmúlt évtized során. Ez a demográfiai változás érzékenyen érinti a mezőgazdasági szektor jövőbeli fejlődését és irányítását.

6.ábra A gazdaságok irányítóinak létszámának megoszlása életkor szerint

(Forrás: Saját készítés, a Központi Statisztikai Hivatal Agrárcenzus-eredmények – Mezőgazdasági munkaerő, generációváltás adattáblája alapján)

A vezetők 27%-a 60 és 69 év közötti, míg a 70-75 év közöttiek 10%-ot tesznek ki. A 45 és 74 év közöttiek a gazdaságok irányítóinak 70%-át alkotják, és csak a vizsgálatban résztvevők 10%-a volt 40 évnél fiatalabb a vizsgálat idején.

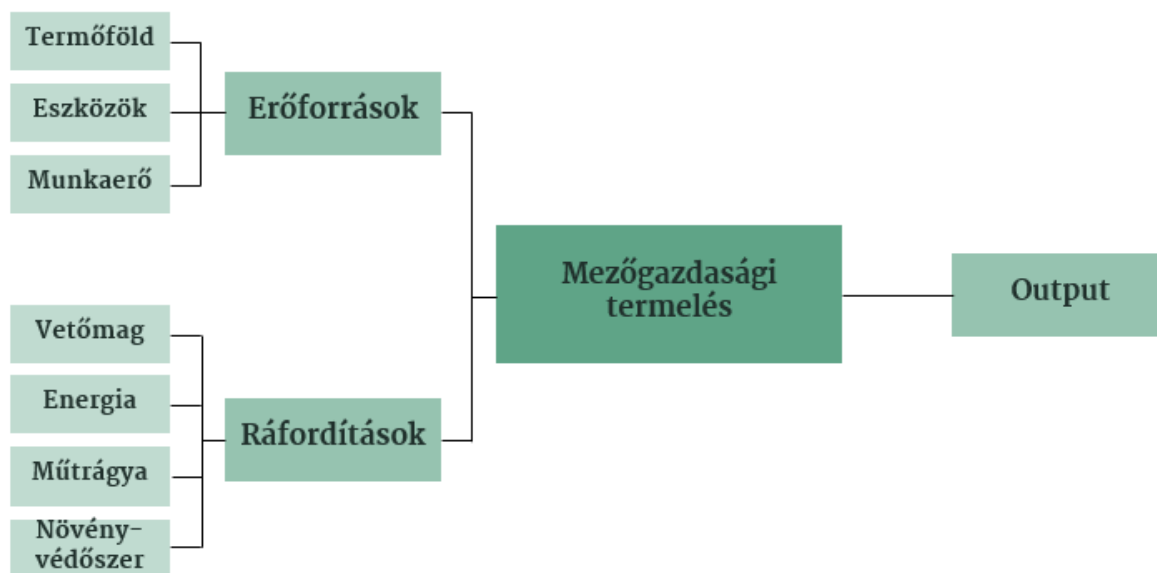
1.2 A főbb mezőgazdasági erőforrások bemutatása

A termelészervezés során az erőforrásokat Sabján J. és Sutus I. (2009) szerint úgy kell integrálni, hogy azok megfeleljenek a gazdálkodás gazdasági céljainak. Az erőforrások típusának, mennyiségének, felhasználási módjának és egymáshoz való viszonyának olyan

meghatározása szükséges, amely lehetővé teszi a leghatékonyabb ágazati termelést és a legmagasabb vállalkezési jövedelem elérését.

7.ábra A mezőgazdasági termelés folyamata

(Forrás: Saját szerkesztés, Szűcs I. – Farkasné Fekete M. (2008) alapján)

A mezőgazdasági termelés komplex folyamat, mely többfajta erőforrás és ráfordítás összehangolt alkalmazásával valósul meg. Az 7. ábra ezt a folyamatot szemlélteti, bemutatva a különböző inputokat, amelyek elengedhetetlenek a mezőgazdasági termékek előállításához. Az erőforrások, mint például a termőföld, az eszközök és a munkaerő, alapvetően fontosak a termelési folyamat megkezdéséhez. Ezen kívül, további ráfordításokra is szükség van, úgymint vetőmag, energia, műtrágya és növényvédő szer, amelyek mindegyike hozzájárul a hatékony és fenntartható termeléshez. Ezek az elemek együttesen alkotják a mezőgazdasági termelés alapjait, amelynek végeredménye az "Output" szekcióban látható, és ez jelenti a ténylegesen előállított mezőgazdasági termékeket.

A termelés tekintetében egyre inkább előtérbe kerül a precíziós gazdálkodás, melynek technikái és eszközei lehetővé teszik a termelők számára, hogy pontosabban azonosítsák és kihasználják azokat az erőforrásokat, amelyek támogatják a gazdasági célok elérését, optimalizálják az input felhasználását, és növelik a termelés hatékonyságát. Ezáltal a vállalkezési jövedelem maximalizálásához vezető út nem csak gazdaságilag hatékonyabb, de fenntarthatóbb is lesz. (Popp, Erdei, Oláh, 2018)

Az ábra segítségével könnyedén nyomon követhetjük, hogy a különböző erőforrások és ráfordítások hogyan transzformálódnak végtermékké a mezőgazdasági termelési láncban.

A főbb mezőgazdasági erőforrások csoportosítása

8.ábra A főbb mezőgazdasági erőforrások csoportosítása

(Forrás: Saját szerkesztés, Székelyhidi T. (2003) alapján)

Termőföld	Eszközök	Munkaerő
Művelési ágak szerinti felosztás: • Szántó • Kert • Gyümölcsös • Szőlő • Gyep • Erdő	Számviteli törvény alapján: • Immateriális javak • Tárgyi eszközök • Befektetett pénzeszközök	Ismérvek alapján: • Szakképzettség • Végzettség • Kor • Nem

1.2.1 A termőföld

A föld kétségtelenül a mezőgazdasági termelés alapvető eleme, és ez a helyzet még hosszú ideig így is marad. Az emberek többsége számára természetes, hogy a mezőgazdaságot a földdel azonosítják, ami rámutat a kettő közötti szoros kapcsolatra. A föld nem csak fizikai, hanem kulturális és gazdasági értelemben is központi szerepet játszik a mezőgazdaságban, ezért a föld jelentősége és értéke az emberi civilizáció szempontjából vitathatatlan. A mezőgazdasággal foglalkozók, különösen a gazdálkodók sokkal komplexebben tekintenek a földre, mint erőforrásra. A föld gazdasági értékét nem csupán annak területi nagysága határozza meg, hanem számos egyéb tényező is, mint például a talaj minősége, a vízhozatal vagy az éghajlati adottságok. Bár a föld területét könnyen meg lehet határozni hektárban vagy négyzetméterben, ezek az abszolút értékek önmagukban nem adnak teljes képet a gazdaság teljesítőképességéről vagy potenciáljáról. Példaként vegyük azt, hogy két azonos, 100 hektáros területű gazdaság termelékenysége jelentősen eltérhet attól függően, hogy milyen jellegű gazdálkodást folytatnak rajta. Míg az egyikben intenzív szántóföldi művelés zajlik, addig a másikat legelőként vagy erdőterületként hasznosítják, ami más-más gazdasági eredményeket és kihívásokat eredményez. (Kalmár, 2015)

Fehér és munkatársai (1992) szerint a termőföld sajátos vonásai a következők:

- A föld nem az emberi munka közvetlen eredményeként alakul ki. A természet által kialakított, így nem lehetséges a mennyiségét az emberi akarat vagy szükséglet szerinti mértékben növelni vagy csökkenteni.
- A föld egy adott helyen áll, nem lehet elmozdítani vagy áthelyezni. Emiatt különböző természeti adottságoknak, folyamatoknak lehet kitéve mint például az éghajlat vagy árvíz, amelyek befolyásolhatják értékét és hasznosíthatóságát.
- A föld nemcsak mezőgazdasági célokra alkalmas, hanem más iparágakban és tevékenységekben is felhasználható. Mezőgazdasági kontextusban a talaj termékenysége az egyik legfontosabb tényező, amely meghatározza, hogy milyen növények termelhetők rajta a leghatékonyabban.
- Egy kivételesen termékeny, jó minőségű föld mind a tulajdonos, mind a használó számára kiemelt értéket képvisel. Mivel a termékeny talajok mennyisége korlátozott, ez különleges gazdasági előnyöket biztosíthat. Amikor egy földterület termékenysége miatt több jövedelmet termel, mint egy átlagos minőségű terület, azt a többletjövedelmet "földjárdéknak" nevezzük. Ez a járadék kizárólag a föld természet adta különleges tulajdonságai miatt keletkezik, és azoknak a személyeknek vagy szervezeteknek a kezében összpontosul, akik a jogot birtokolják vagy használják ezt a területet.

Az egyes területek természeti adottságai és termelési kapacitásai közötti különbségek a területalapú támogatási rendszer igazságosságát és célzottságát is befolyásolják, ami kiemeli a földterületi adottságok figyelembe vételének fontosságát a mezőgazdasági támogatási politikák kialakításában. (Kovács, 2006)

1.2.2 Az eszközök

Amikor egy mezőgazdasági vállalkozás vagyonát és eszközeit elemezzük a számviteli szabályozások alapján, az eszközöket bizonyos kategorizált csoportokba rendezzük.

Ezek a következők:

- Befektetett eszközök
- Forgóeszközök
- Aktív időbeli elhatárolások

Befektetett eszköznek tekintjük a mérlegben a vállalkozás tevékenységét, a működését legalább egy éven túl, tartósan szolgáló eszközöket. Ezen eszközök csoportjába kell besorolni az immateriális javakat, a tárgyi eszközöket és a befektetett pénzügyi eszközöket. (Sztanó, 2019)

Tehát az eszköznek a befektetett vagy forgóeszközzé való vállalkozási tevékenység során betöltött szerepe, helye határozza meg. A besorolást kizárólag a tevékenység szolgáltatának időismérve dönti el, hogy a tevékenységet egy évet meghaladóan, vagy annál kevesebb időtartamon szolgálja. Továbbiakban a mezőgazdasági termelés szempontjából legfontosabb eszközöket a tárgyi eszközöket mutatom be.

A befektetett eszközökön belül a tárgyi eszközök közé tartoznak:

- az ingatlanok, és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok;
- a műszaki berendezések, gépek, járművek;
- az egyéb berendezések, felszerelések;
- a tenyésztések;
- a beruházások.

Az ingatlanok magukban foglalják a földet és minden olyan anyagi javat, amelyet a földdel szoros és tartós kapcsolatban hoztak létre. Ezen belül kiemelkedő szerepet játszik a mezőgazdaságban a termőföld. Az épületek és az egyéb építmények a gazdaság tárgyi eszközeinek jelentős részét képezik. A mezőgazdasági termelés sajátosságai miatt különösen nagy szükség van ezekre az épületekre és építményekre, mint például a terménytárolók, amelyek elengedhetetlenek a termények megfelelő tárolásához.

„A műszaki berendezések, gépek, járművek csoportjába a vállalalkozási tevékenységet tartósan és közvetlenül szolgáló berendezések, gépek, járművek tartoznak, amelyek lehetnek:.

- mezőgazdasági erőgépek (pl. traktorok);
 - munkagépek (pl. vetőgépek, gabonakombájn);
 - beépített gépi berendezések (pl. szárítók);
 - járművek (pl. tehergépjármű) és más szállítóeszközök (pl. szállítószalagok);
 - számítástechnikai eszközök (pl. termelési folyamatot irányító számítógépek)
- (Magda, 2003: 37).”

Az egyéb berendezések és felszerelések kategóriába azok a berendezések, gépek és járművek tartoznak, amelyek a vállalkozás működését hosszú távon és közvetett módon támogatják, mint például az irodai bútorok, munkahelyi eszközök vagy a céges autók. A tenyészállatok azok az állatok, melyeket nem közvetlen eladási szándékkal nevelnek, hanem főként szaporodás, tejelő képesség vagy más haszonszerzési célok érdekében tartanak. A beruházások között kell nyilvántartani a még üzembe nem helyezett, rendeltetésszerűen használatba nem vett tárgyi eszközöket.

Az eszközök másik csoportja a forgóeszközök. A forgóeszközöket csoportosíthatjuk a megjelenési formájuk szerint mint a készletek, például áruk, ipari eredetű anyagok, saját termelésű készletek, illetve mint pénz- és elszámolási eszközök, azaz vevőkövetelések, elszámolási és pénzügyi eszközök, egyéb. A mezőgazdasági termelés szempontjából nagy jelentőséggel bír a készletgazdálkodás, mivel a termelési költségek jelentős része készletfelhasználásból ered, majd a termelési időszak végén, a termelés ismét készletek realizálásával történik.

A mezőgazdasági vállalkozások a készleteikben jelentős pénzügyi állományt tartanak, amihez költség kapcsolódik a készletezés, beszerzés, és tárolás terén. Ezért létfontosságú, hogy gondosan mérlegeljék és optimalizálják a készleteik méretét. Fontos szempont tehát a forgóeszközök tekintetében a tényleges forgó vagy a készletekben lévő pénz nagysága.

1.2.3 Emberi erőforrás

A termelési folyamatok hatékonysága nem csak technológiai innováció révén optimalizálható, hanem azáltal is, ha megfelelő személyeket választunk ki vagy biztosítunk számukra megfelelő képzést. (Fórián Z. 2023)

Az emberi munkaerő a kevés olyan input közé tartozik, amelynek mértéke jelentősen mérséklődött a közelmúltban. Ennek köszönhetően, a mezőgazdasági termelékenység növekedni tudott a munkaerő igény csökkenése mellett is, köszönhetően a gépesítésnek és más, a munkaerő bevetését csökkentő technológiai fejlesztéseknek. Az emberi és állati munkaerőt egyre inkább felváltották a mechanikus és elektronikus berendezések. A modern mezőgazdasági gazdaságban az emberi munkaerőt elsősorban a technológiai eszközök kezelésére, felügyeletére és karbantartására alkalmazzák, és kevésbé a fizikai erőfeszítésekre. Emiatt átalakultak a mezőgazdasági munkaerő feladatai, ami szükségessé tette a munkaerőpiacon résztvevők készségeinek és képességeinek fejlesztését. (Ronald D. Kay 2013)

Pfau (1998) a következőket ismerteti az emberi erőforrással kapcsolatban: az emberi hozzájárulás nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a többi erőforrás hatékonyan működhessen. Az emberek rendelkeznek olyan egyedi képességekkel, mint a kreativitás, az alkalmazkodóképesség és az innovációs képesség, amelyek nélkülözhetetlenek a termelési folyamatok fejlődéséhez, mert ezek a tulajdonságok kizárólag az emberi értelem egyedi jellegzetességei.

Az ágazatspecifikus vizsgálatok során első lépésként a mezőgazdasági munkaerő egyedi jellemzőit kell alaposan megvizsgálnunk. Ismeretes, hogy a mezőgazdasági munka sajátos körülményeket teremt, mivel a növénytermesztési tevékenységeket szabadban, változó időjárási feltételek mellett – mint például esőzés, sáros talaj, zord hideg, perzselő hőség és poros környezet – kell végrehajtani. Bár a modern technológiai megoldások képesek mérsékelni ezeket a kihívásokat, de teljes mértékben kiküszöbölni őket nem lehet. A mezőgazdaság a gazdasági tevékenységek között az egyik legösszetettebb területet képviseli. Ez egy gazdasági és társadalmi alrendszerként funkcionál, amely a bizonytalanságokkal teli biológiai, ökológiai és éghajlati feltételek között zajlik. A mezőgazdasági tevékenységek során a munkaerő-igény ingadozása az egyik meghatározó jellemző. Ez az időszakosság önmagában is komoly kihívásokat jelent a foglalkoztatásban, a szervezési és az üzemeltetési feladatok terén. Ezen belül azt értjük, hogy bizonyos időszakokban a feladatok és a munkaterhelés jelentősen megemelkedhet, míg más időszakokban csökkenhet. A mezőgazdasági munkák szezonálisága, amit idényszerűségként is emlegetünk, szorosan kapcsolódik a biológiai ciklusokhoz és az időjárási viszonyokhoz. Ez azt jelenti, hogy az év bizonyos időszakaiban megnő, míg más időszakokban csökken a mezőgazdasági szervezetek munkaerőigénye.

2.Anyag és módszer

2.1 Alkalmazott módszertan

A következőkben a vizsgálat általános módszerei kerülnek ismertetésre, melyek alapjául Sabján J. – Sutus I. (2009), Bíró T. – Pucsek J. – Sztanó I. (2001), szakirodalmakat vettem.

Az elemzéshez az Agro-Salix Szövetkezet pénzügyi és számviteli, valamint az üzemgazdasági adatait használtam fel.

A vagyoni összetétel vizsgálata

A vagyoni jogi személy által birtokolt anyagi javak és velük kapcsolatos jogok (követelések, kötelezettségek) összessége. A vállalkozó vagyonának konkrét megjelenési formái az eszközök. A vállalkozás vagyoni állapotát a mérleg mutatja egy adott időpontban úgy, hogy strukturált formában bemutatja a vállalat valamennyi eszközét és kötelezettségét.

A vagyoni helyzet elemzése mutatószámok alapján

2.Táblázat A vagyoni helyzet mutatószámai

(Forrás: Saját szerkesztés)

Megnevezés	Számítás
Tőkeerősség	$\frac{\text{Saját tőke}}{\text{Összes forrás}} \times 100$
Kötelezettségek részaránya	$\frac{\text{Kötelezettségek}}{\text{Összes forrás}} \times 100$
Befektetett eszközök fedezete	$\frac{\text{Saját tőke}}{\text{Befektetett eszközök}} \times 100$
Tőkemultiplikátor	$\frac{\text{Eszközök összesen}}{\text{Saját tőke}} \times 100$

A tőkeerősség megmutatja, hogyan viszonyul a vállalat saját tőkéjének összessége az összes rendelkezésre álló, az eszközök finanszírozását biztosító forráshoz. Általánosan elfogadott norma, hogy ez az arány meghaladja a 30 százalékot.

A kötelezettségek részaránya arról informál, hogy hogyan viszonyul a vállalkozás idegen tőkéje, a vállalat eszközfinanszírozását biztosító összes elérhető forráshoz. Általában az a követelmény, hogy ez az érték ne haladja meg a 70 százalékot.

A befektetett eszközök fedezete: ez az érték azt jelzi, milyen mértékben fedezi a saját tőke a befektetett eszközöket. Kedvezőnek tekinthető, ha ez az arány közel áll a 100%-hoz vagy azt meghaladja.

A tőkemultiplikátor azt a viszonyt fejezi ki, hogy a vállalkozás mennyi eszközt képes mozgósítani egy egység saját tőkével.

A pénzügyi helyzet elemzése

Az adósságállományra vonatkozó mutatók

3. Táblázat Az adósságállományra vonatkozó mutatók

(Forrás: Saját szerkesztés)

Megnevezés	Számítás
Adósságállomány aránya	$\frac{\text{Adósságállomány}}{\text{Adósságállomány} + \text{Saját tőke}} \times 100$
Adósságállomány fedezettsége	$\frac{\text{Saját tőke}}{\text{Adósságállomány}} \times 100$
Eladósodottság foka	$\frac{\text{Kötelezettségek}}{\text{Eszközök összesen}} \times 100$

Adósságállomány arányának mutatója azt fejezi ki százalékos formában, hogy a vállalat mennyire támaszkodik az idegen tőkére az összes finanszírozáshoz képest, azaz milyen súlyban vesz részt az adósság a vállalat finanszírozási szerkezetében a saját tőkével együtt.

Adósságállomány fedezettsége azt számszerűsíti, hogy a vállalat saját tőkéje hány százalékban elegendő az adósságállomány fedezésére, tehát milyen mértékben képes a vállalat saját forrásaiból kigazdálkodni az adósságait.

Az eladósodottság foka mutató azt mutatja meg, hogy a vállalat teljes eszközállományának hány százalékát finanszírozzák kötelezettségek útján, tehát milyen mértékű az eladósodottság az összes eszközhöz viszonyítva.

Likviditási mutatók

Ezek a mutatók a forgóeszközök és a rövid lejáratú kötelezettségek viszonyából származtathatók és információt nyújtanak a vállalat rövid távú kötelezettségeinek fedezetéről.

4. Táblázat Likviditási mutatók

(Forrás: Saját szerkesztés)

Megnevezés	Számítás
Likviditási Mutató I.	$\frac{\text{Forgóeszközök}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}} \times 100$
Likviditási Mutató II.	$\frac{\text{Forgóeszközök} - \text{Készletek}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}} \times 100$
Pénzeszköz likviditás	$\frac{\text{Likvid pénzeszközök}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}} \times 100$

A likviditás I. mutató általánosan jellemzi a vállalkozás fizetőképességét.

A likviditás II. azt jelzi, milyen mértékben fedezi a rövid lejáratú kötelezettségeket az értékpapírok, követelések és a likvid pénzügyi eszközök összessége.

Pénzeszköz likviditás kifejezi, hogy a likvid pénzeszközök értéke milyen arányban biztosítja a rövid lejáratú kötelezettségek fedezetét.

A gazdálkodás eredményességének vizsgálata

A jövedelmezőségi mutatók

A következő táblázat részletesen bemutatja különböző pénzügyi mutatók számítási módszereit, amelyek kulcsfontosságúak egy vállalat pénzügyi teljesítményének elemzésében. Ezek a mutatók többek között az árbevétel, tőkearányos jövedelmezőség, bérarányos jövedelmezőség, eszközárányos adózás előtti eredmény, és a befektetett eszközökhöz való viszonyítás figyelembevételével kerülnek kiszámításra.

5. Táblázat A jövedelmezőségi mutatók

(Forrás: Saját szerkesztés)

Megnevezés	Számítás
Árbevétel + egyéb bevétel arányos üzemi eredmény	$\frac{\text{Üzemi tevékenység eredménye}}{\text{Értékesítés nettó árbevétele} + \text{egyéb bevételek}} \times 100$
Tőkearányos jövedelmezőség Üzemi eredményhez viszonyítva	$\frac{\text{Üzemi tevékenység eredménye}}{\text{Saját tőke}} \times 100$
Tőkearányos jövedelmezőség Adózott eredményhez viszonyítva	$\frac{\text{Adózott eredmény}}{\text{Saját tőke}} \times 100$
Bérarányos jövedelmezőség	$\frac{\text{Üzemi tevékenység eredménye}}{\text{Személyi jellegű ráfordítások}} \times 100$
Eszközárányos adózás előtti eredmény	$\frac{\text{Adózás előtti eredmény}}{\text{Összes eszköz}} \times 100$
Befektetett eszközök + készletek összegével arányos adózás előtti eredmény	$\frac{\text{Adózás előtti eredmény}}{\text{Befektetett eszköz} + \text{készletek}} \times 100$
Bef. Eszk. + szem. jell. ráf. összegével arányos üzemi tevékenység eredménye	$\frac{\text{Üzemi tevékenység eredménye}}{\text{Befektetett eszközök} + \text{Személyi jellegű ráfordítások}} \times 100$
Bef. Eszk. + szem. jell. ráf. összegével arányos adózás előtti eredmény	$\frac{\text{Adózás előtti eredmény}}{\text{Befektetett eszközök} + \text{Személyi jellegű ráfordítások}} \times 100$

Árbevétel (+ egyéb bevétel) arányos üzemi eredménymutató az üzemi tevékenység eredményességét méri az értékesítésből és egyéb forrásokból származó bevételek függvényében, kifejezve százalékban, hogy az üzemi eredmény milyen arányban van az összesített bevételekhez képest.

A tőkearányos jövedelmezőség kifejezi a vállalkozás tőkéjének eredményhozamát az üzemi tevékenység eredményére, illetve adózott eredményre.

Bérearányos jövedelmezőség megmutatja, hogy a bérek és juttatások milyen arányban állnak a vállalkozás üzemi tevékenységének eredményéhez képest.

Eszközarányos adózás előtti eredmény mutató kifejezi, mennyi eredményt képes produkálni a vállalat minden egyes eszközérték egységre.

Befektetett eszközök + készletek összegével arányos adózás előtti eredmény mutató a vállalat adózás előtti eredményét hasonlítja össze a befektetett eszközök és készletek értékével, ami megmutatja, hogy mennyire hatékonyan használja fel a vállalat ezeket az erőforrásokat a nyereség előállítására.

Befektetett Eszközök + személyi jellegű ráfordítások összegével arányos üzemi tevékenység eredménye mutató az üzemi tevékenység eredményét vetíti ki a befektetett eszközök és a személyi jellegű ráfordítások összegére, megmutatja, hogy az üzemi tevékenység milyen mértékben volt hatékony az említett költségek és az eszközhasználat figyelembevételével.

Befektetett Eszközök + személyi jellegű ráfordítások összegével arányos adózás előtti eredmény. Ez a mutató hasonló az előzőhöz, de az adózás előtti eredményét veszi alapul, így a vállalat működésének teljes hatékonyságát méri a befektetett eszközökön és a személyi jellegű ráfordításokon keresztül, amely magában foglalja az üzemi eredményen túlmenően más nem üzemi tényezők hatását is.

A gazdálkodás hatékonyságának átfogó elemzése

A hozam (teljesítmény) mutatók értékének alakulása

Hatékonysági mutatók kiszámítása

6. Táblázat A hatékonysági mutatók

(Forrás: Saját szerkesztés)

Megnevezés	Számítás
Komplex hatékonysági mutató	$\frac{\text{Nettó termelési érték}}{0,15 \times \text{Eszközérték} + 1,8 \times \text{Béreköltség}}$
Élőmunka hatékonyság	$\frac{\text{Bruttó termelési érték}}{\text{Létszám}}$
Bérhatékonyság	$\frac{\text{Anyagmentes termelési érték}}{\text{Béreköltség}}$
Eszközhatékonyság	$\frac{\text{Bruttó termelési érték}}{\text{Befektetett eszközök}}$
Készlethatékonyság	$\frac{\text{Bruttó termelési érték}}{\text{Készletek}}$
Termelési költség szint	$\frac{\text{Termelési költségek összesen}}{\text{Bruttó termelési érték}} \times 100$

Komplex hatékonysági mutató a vállalat általános teljesítményét méri, összevetve a nettó termelési értékét egy súlyozott kombinációjával az eszközértéknek és a béreköltségnek, ezáltal egyszerre veszi figyelembe az eszköz- és munkaerőhasználat hatékonyságát.

Az élőmunka hatékonyság mutató az élőmunka, azaz a dolgozók által létrehozott érték és a létszám közötti kapcsolatot tárja fel, megmutatva, hogy a vállalat munkaerő-kihasználtsága mennyire eredményes a termelésben.

Bérhatékonyság mutatója az anyagköltségektől megtisztított termelési érték és a béreköltség arányát mutatja, kiemelve, hogy a vállalat mennyire képes magas hozzáadott értékű termelést elérni a béreköltségekhez képest.

Eszközhatékonyság: A vállalkozás által létrehozott bruttó termelési érték és a befektetett eszközök összegének arányából megismerhetjük, hogy a vállalkozás eszközei mennyire hatékonyan járulnak hozzá a termelési érték növeléséhez.

A készlethatékonyság mutató azt szemlélteti, hogy a vállalat készleteinek használata milyen mértékben hatékony a bruttó termelési érték előállítására szempontjából, vagyis mennyire hatékonyan kezeli a vállalat a készleteit.

Termelési költség szint a termelési költségek összességét veti össze a bruttó termelési értékkel, és százalékos formában mutatja meg, hogy a vállalat termelési költségei milyen arányban állnak a termelési teljesítményhez, ami a költséghatékonyság egyik fő indikátora.

A munka termelékenysége elemzése

7. Táblázat A munkatermelékenység mutatói

(Forrás: Saját szerkesztés)

Megnevezés	Számítás
1 fő állományi létszámra jutó bruttó termelési érték	$\frac{\text{Bruttó termelési érték}}{\text{Állományi létszám}}$
1 fő fizikai dolgozóra jutó bruttó termelési érték	$\frac{\text{Bruttó termelési érték}}{\text{Fizikai dolgozók száma}}$

1 fő állományi létszámra jutó bruttó termelési érték: Ez a mutató a vállalat teljes állományi létszámához viszonyítja a bruttó termelési értéket, megmutatva, hogy átlagosan mennyi termelési értéket hoz létre egy alkalmazott.

1 fő fizikai dolgozóra jutó bruttó termelési érték: A mutató kifejezetten a fizikai dolgozók termelésére fókuszál, azt mérve, hogy mennyi bruttó termelési érték jut egy fizikai dolgozóra.

A SWOT-elemzés

Az SWOT-analízis egy átfogó módszertan, amely egy vállalkozás, ebben az esetben egy mezőgazdasági szövetkezet belső erőforrásainak és korlátainak, valamint külső lehetőségeinek és kihívásainak feltárására szolgál. A SWOT az alábbi négy tényező kezdőbetűiből képzett rövidítés: Strengths (Erősségek), Weaknesses (Gyengeségek), Opportunities (Lehetőségek) és Threats (Fenyegetések). (Chikán 2020)

2.2 Az Agro-Salix Szövetkezet bemutatása

2.2.1 A szövetkezet jellemzői

A Tószegi Agro-Salix Szövetkezet 1992. július 24-én jött létre hat alapító taggal és 300.000 forintos kezdőtőkével, azzal a céllal, hogy a Tószeg és a szomszédos három község, Tiszavárkony, Vezseny és Tiszajenő területén megszűnt Petőfi Mezőgazdasági Termelőszövetkezet által korábban művelt, összesen mintegy 1800 hektárnyi mezőgazdasági terület művelését átvegye és tovább vigye. A kezdeményezés mögötti fő mozgatórugó a helyi földművelés üresen maradása volt, miután az előző termelőszövetkezet megszűnt. Az új szövetkezet fő törekvése a termelés korábbi szintjének megőrzése mellett a tagok és a dolgozók megélhetésének biztosítása, valamint azon földtulajdonosok támogatása volt, akik gazdálkodni kívántak, lehetőséget nyújtva számukra a termelés elindításához és fenntartásához. Az Agro-Salix Szövetkezet fennállása óta folyamatosan törekszik a mezőgazdasági gyakorlatok fejlesztésére és az újításra. Az eltelt évek során egyre inkább előtérbe került a hatékony agrotechnikák alkalmazása, amely nemcsak a termelékenység növekedését, hanem a fenntartható gazdálkodást is elősegíti. A modernizáció jegyében a szövetkezet jelentős beruházásokat hajtott végre a gépparkjának frissítésére. Korszerű munkagépek és mezőgazdasági eszközök beszerzése révén sikerült növelniük a munkafolyamatok hatékonyságát és csökkenteni a termelési költségeket. Ez nem csak gazdasági előnyökkel jár, hanem lehetővé teszi az erőforrások takarékosabb felhasználását is, ami összhangban van a környezettudatos szemléletmóddal.

Az Agro-Salix Szövetkezet tevékenységének középpontjában a növénytermesztés áll, amelyet a hozzá szorosan kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások egészítenek ki. A szövetkezet a termeléshez szükséges összes eszközt, gépet és épületet saját kezűleg birtokolja és üzemelteti, ezzel biztosítva a működés függetlenségét és rugalmasságát. A termelési folyamat teljes körű ellenőrzése - a vetéstől kezdve a betakarításon át a tárolásig és az értékesítésig - lehetővé teszi, hogy a szövetkezet magas színvonalon, hatékonyan és költségtakarékosan végezze el a mezőgazdasági munkálatokat. Továbbá a szövetkezet kiemelt figyelmet fordít a helyi kistermelők támogatására is. Nagyjából 400 hektáros területen szervezik és koordinálják a kistermelők tevékenységét, így segítve őket a gazdálkodás minden aspektusában.

A szövetkezet üzleti filozófiáját mindig is a stabil és megbízható üzleti kapcsolatok jellemezték. A szövetkezet az évek során azt az elvet követte, hogy inkább kevesebb, de megbízható partnerrel dolgozzanak együtt, ahol a kölcsönös tisztelet és bizalom képezi az együttműködés

alapját. Ennek során nagy figyelmet fordítanak a partner adottságainak és szükségleteinek megértésére, így alakítva ki olyan üzleti viszonyokat, amelyek hosszú távon is fenntarthatóak és előnyösek mindkét fél számára. Az elköteleződés a minőségi, tartós kapcsolatok iránt azt is jelenti, hogy a szövetkezet a piaci ingadozások ellenére is képes volt stabil alapot teremteni.

A szövetkezet legfőbb szerve a közgyűlés, a tevékenységét pedig a közgyűlés által megválasztott háromtagú Igazgatóság irányítja. Jelenleg a szövetkezet taglétszáma 20 fő, akik közösen alkotják a vállalkozás döntéshozó erejét. A foglalkoztatottak száma 14 fő, ami jelzi a szervezet méretét és az emberi erőforrásokban rejlő kapacitást. A fizikai állományba tartozó 10 fő alkalmazott a napi munkafolyamatok elengedhetetlen részét képezi, hozzájárulva ezzel a mezőgazdasági és egyéb kapcsolódó tevékenységek zökkenőmentes végrehajtásához. A szövetkezetet az elnök és az elnökhelyettes külön-külön és önállóan képviseli. Ez a kettős vezetési struktúra biztosítja, hogy a szövetkezet döntései gyorsan és hatékonyan valósuljanak meg, miközben fenntartja az átláthatóságot és az elszámoltathatóságot.

2.2.2 A vállalkozás tevékenységei

A vállalkozás fő tevékenységei:

- Takarmánygabona termesztése
- Takarmányárpa termesztése
- Őszi káposztarepce termesztése
- Napraforgó termesztése
- Takarmánykukorica termesztése

A vállalkozás egyéb tevékenységei:

- Mezőgazdasági szolgáltatás
- Termény tisztítás, szárítás, tárolás
- Értékesítés

2.2.3 A szövetkezet földhasználata

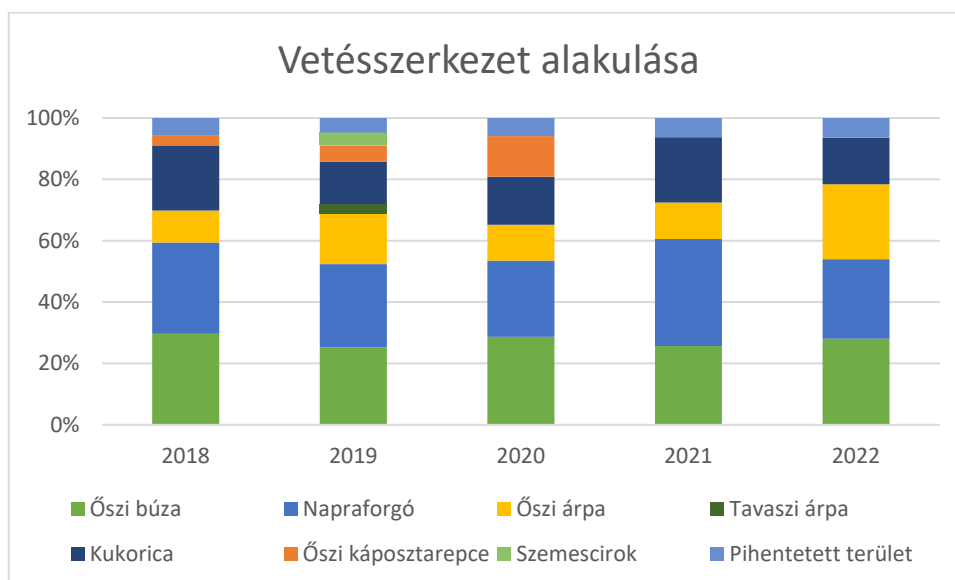
A szövetkezet területhasználata jelentős, hiszen közel 600 hektáros saját gazdálkodási terület mellett további 400 hektáron nyújt különböző mezőgazdasági szolgáltatásokat, amely nemcsak jelentős munkaerő-igényességet és erőforrásfelhasználást jelent a napi mezőgazdasági munkálatokban, mint például a talajművelés, vetés, növényvédelem és betakarítás területén,

hanem számottevő adminisztratív feladatokat is von maga után, beleértve a termelési adatok naprakész nyilvántartását, a szolgáltatásokkal kapcsolatos ügyfélkapcsolatok kezelését, a pénzügyi és szabályozási kötelezettségek teljesítését, valamint a szövetkezet és a mezőgazdasági hatóságok közötti kommunikáció koordinálását, melyek mindegyike elengedhetetlen a szövetkezet zökkenőmentes és hatékony működéséhez.

A következő ábra a szövetkezet által termelt különböző mezőgazdasági növények területfelhasználásának megoszlását mutatja százalékban kifejezve az 2018 és 2022 közötti időszakra.

9.ábra Az Agro-Salix Szövetkezet vetésszerkezetének alakulása

(Forrás: Saját gyűjtés)

A szövetkezetnél az ötéves periódust figyelembe véve változatos tendenciákat tapasztalunk a termesztett növényfajták területfelhasználása tekintetében. Az őszi búza területfelhasználása hullámzó tendenciát mutatott: a kezdeti 191,71 hektárról 2019-re észrevehetően, több mint 30 hektárral esett, ezt követően 2020-ban növekedett, de 2021-re újra csökkenő tendencia érzékelhető, majd 2022-ben kisebb mértékű emelkedés tapasztalható.

Az őszi árpa területfelhasználását illetően, a 2018-as évről 2019-re közel 40 hektáros növekedés tapasztalható, de ezt csökkenő trend követte a következő években. Azonban 2022-ben számottevően, majdnem a duplájára bővült a termesztett terület. A tavaszi árpa csak 2019-ben került bevetésre 19,1 hektáron, ami arra utalhat, hogy a szövetkezet ezt a fajtát kísérleti céllal vagy korlátozott területen művelte.

A kukorica esetében a termesztett területek mérete ingadozó volt, kezdetben magas, 137,1 hektáros értékről jelentősen csökkent 2019-re, azt követően fokozatosan nőtt 2021-ig, majd a következő évben ismét csökkenő tendenciát mutatott az utóbbi évek rendkívül aszályos időjárása miatt.

A napraforgó termesztési területe az első három év csökkenő trendjét követően 2021-ben megugrott, de 2022-ben ismét csökkenést mutatott, szintén a tavaszi-nyári rendkívül száraz időjárás miatt.

Az őszi káposztarepce esetében az 2018-as alacsony területfelhasználás után 2020-ra jelentős növekedés figyelhető meg, de a szövetkezet 2021-től nem folytatja a növény termesztését a túlzott erőforrás-igény következtében.

A szemescirokra jellemző, hogy csak 2019-ben jelent meg a termesztési adatok között, próbaként került bevetésre, azonban felvásárlási piac hiányában további termelése nem jellemző.

A pihentetett földterületek mérete az évek során viszonylag egyenletes maradt, kisebb ingadozásokkal.

2.2.4 Az Agro-Salix Szövetkezet eszközeinek bemutatása

A mezőgazdasági szövetkezet eszközparkjában kiemelkedő jelentőséggel bírnak a traktorok, melyek az agrártermelés gerincét képezik. A jelenlegi géppark összetétele a mezőgazdasági tevékenységének sokrétűségét tükrözi. A szövetkezet hét traktorral rendelkezik, amelyek között két darab MTZ 80 típusú traktor áll rendelkezésre, ezeket elsősorban általános mezőgazdasági feladatokra használják. Az MTZ traktorok azért előnyösek, mert megbízhatóak, könnyen karbantarthatóak és alacsony költséggel üzemeltethetőek, ami fontos szempont a gazdálkodás hatékonysága és a költségvetés szempontjából. Ezeken kívül négy darab modern New Holland traktor található a flottában, amelyek alkalmasak a precíziós mezőgazdasági munkákra, nagyobb teljesítményigényű feladatokra és optimálisak a termelékenység növelésére. A flotta további gépe, egy Massey Ferguson traktor, ami további kapacitást és rugalmasságot biztosít.

A betakarítási folyamatokhoz a szövetkezet három New Holland kombájnnal van felszerelve. Ezek a gépek a legkorszerűbb betakarítási technológiát képviselik, ami lehetővé teszi a nagy hatékonyságú és kevés veszteséggel járó aratást.

A növényvédelmi munkák két Hardi permetezőgéppel történnek, amelyek modern szórótechnológiájuknak köszönhetően pontosan és gazdaságosan képesek a növényvédő szerek kijuttatására. A talajmunkáló eszközök között megtalálhatók a különböző típusú kultivátorok, nehéztárcsák és ekék, melyek a talaj előkészítésétől a simításig minden munkafolyamatot lefednek.

Mindezek mellett, egy Bobcat rakodógép áll a szövetkezet rendelkezésére, amely rendkívül fontos a raktározási és anyagmozgatási feladatok gyors és hatékony elvégzéséhez.

2.2.5 A vállalkozás munkaerő ellátottsága

A szövetkezet szervezeti felépítése és humánerőforrás-struktúrája is az ágazat specifikumait tükrözi. Az összesen 14 fős állománnyal kisebb, közösségközpontú vállalkozásként működik, ahol minden egyes munkatársnak jelentős szerepe van a mindennapi munkafolyamatokban. A négy főből álló adminisztratív és pénzügyi csoport biztosítja a vállalkozás zavartalan háttérműködését, létfontosságú az operatív tevékenységek koordinálása, a pénzügyi folyamatok irányítása és az általános adminisztratív feladatok ellátása szempontjából. Ezzel szemben a tíz fizikai munkavállaló azon dolgozik, hogy a termelési területeket hatékonyan művelje meg, gondoskodva az növénytermesztés és egyéb mezőgazdasági feladatok magas színvonalú végrehajtásáról.

3.Eredmények

3.1 A vagyoni összetétel vizsgálata

Először az Agro-Salix Szövetkezet vagyonának összetételét és annak alakulását vizsgálom meg az egyes eszközök és források arányait kifejező mutatószámok alapján.

8.Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet eszközállománya

(Forrás: A szövetkezet mérlegadatai, saját szerkesztés)

<i>Ezer Ft-ban</i>	2018	2019	2020	2021	2022
I. Immateriális javak	0	0	0	0	0
II. Tárgyi eszközök	136 507	125 748	119 895	159 656	235 502
- Ingatlanok, épületek, építm.	5290	5055	18530	18019	17508
- Műszaki gépek, ber, járművek	131 082	120 255	100 025	140 161	216 852
- Egyéb gépek, ber, járművel	135	437	1341	1476	1142
III. Befektetett pénzügyi eszk.	200	200	200	200	200
-Részesedések	200	200	200	200	200
A. Befektetett eszközök	136 707	125 948	120 095	159 856	235 702
I. Készletek	74 786	69 498	62 852	92 637	284 555
II. Követelések	87 880	49 227	91 179	78 493	108 068
III. Értékpapírok	0	0	0	0	0
IV. Pénzeszközök	22 497	68 410	42 819	165 028	17 469
B. Forgóeszközök	185 163	187 135	196 850	336 158	410 092
C. Aktív időbeli elh.	133	9	125	144	179
Eszközök (aktívák) összesen	322 003	313 092	317 070	496 158	645 973

A mérleg adatai alapján a mezőgazdasági vállalat tárgyi eszközeinek értéke folyamatosan nőtt 2018-tól 2022-ig. Különösen figyelemre méltó a műszaki gépek, berendezések és járművek értékének növekedése, ami a legjelentősebb növekedést mutatja a tárgyi eszközök között. Ez arra utal, hogy a vállalat jelentős beruházásokat hajtott végre termelési kapacitásának bővítésére és technológiai fejlesztésére. Az ingatlanok és épületek mérlegsor értékének 2020. évi növekedése jelzi, hogy az adott évben felújítás történt a telephelyen.

A befektetett eszközök összértéke ennek megfelelően nőtt, ami a tárgyi eszközök értékének növekedését tükrözi. Az immateriális javak nulla értéke arra mutat rá, hogy a vállalat nem fektetett be szellemi tulajdonba. A befektetett pénzügyi eszközök értéke változatlan maradt az elemzett időszak alatt, ami konzervatív vagy óvatos befektetési stratégiát jelezhet.

A forgóeszközök változása jelentősen eltér a befektetett eszközökhöz képest, különösen a készletek és a pénzeszközök tekintetében.

A készletek értéke 2022-re kiugróan nőtt, ami arra világít rá, hogy a vállalat jelentős raktárkészletet halmozott fel, ami a termények szezonális termeléséből adódik.

A pénzeszközök értéke pedig jelentősen ingadozik, különösen a 2021-es év kiemelkedően magas értéke szembetűnő, ami azt mutatja, hogy a vállalatnak az adott évben jelentős likvid eszközei álltak rendelkezésre, ami a pénzügyi rugalmasságát növelheti.

Mindezek mellett a követelések értékének ingadozása is fontos jellemzője a vállalat likviditásának. A követelések 2020-ban emelkedtek, majd 2021-ben csökkentek, és 2022-ben ismét emelkedtek, aminek oka, hogy a földalapú növénytermesztési támogatás egy részét nem kapta meg a társaság a mérlegforduló napjáig.

Összességében a mérleg adatai azt mutatják, hogy a vállalat aktívan fejleszti eszközalapját és növeli termelő kapacitását, azonban kezelni kell a mezőgazdasági piacok sajátos kockázatait és likviditási kihívásait.÷

9. Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet forrásállománya

(Forrás: A szövetkezet mérlegadatai, saját szerkesztés)

Ezer Ft-ban	2018	2019	2020	2021	2022
D. Saját tőke	205 618	210 118	241 071	348 680	422 949
I. Jegyzett tőke	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300
III. Tőketartalék	87 676	87 676	87 676	87 676	87 676
IV. Eredménytartalék	50 800	75 030	94 335	151 094	184 435
V. Lekötött tartalék	50 896	40 612	25 808		74 269
VII. Adózott eredmény	13 946	4 500	30 952	107 610	74 269
E. Céltartalékok					
F. Kötelezettségek	116 210	102 814	75 855	147 349	222 910
I. Hosszú lejáratú Kötelezettségek	32 038	19 954	8 418	30 307	63 784
II. Rövid lejáratú Kötelezettségek	84 172	82 860	67 437	117 042	159 126
G. Passzív időbeli elhatárolások	175	160	144	129	114
Források összesen	322 003	313 092	317 070	496 158	645 973

Az adatok alapján a mezőgazdasági vállalat saját tőkéje folyamatosan nőtt 2018-tól 2022-ig, ami pozitív jele a vállalat pénzügyi stabilitásának és növekedési képességének.

A jegyzett tőke változatlan maradt, ami azt jelzi, hogy a vállalat nem végzett tőkeemelést az időszak alatt.

A tőketartalék szintén változatlan maradt, ami arra utal, hogy a vállalat nem hajtott végre további tőkebefektetéseket, vagy a tőketartalékokat nem használták fel.

Az eredménytartalék jelentős növekedése figyelhető meg, amely a vállalat által visszatartott profitok felhalmozódását jelzi.

A lekötött tartalék változó képet mutat; 2021-re eltűnik, majd 2022-ben ismét jelentős összegben jelenik meg, amelyet az eredménytartalék terhére beruházási célra különített el a társaság.

Az adózott eredmény a vizsgált időszak mindegyikében pozitív értéket mutat, jelezve ezzel a vállalat eredményességét.

A kötelezettségek növekedése a vizsgált időszakban azt jelzi, hogy a vállalat nagyobb összegű hosszú és rövid lejáratú kötelezettséget vállalt. A hosszú lejáratú kötelezettségek 2022-re jelentősen megnöttek, ami arra utal, hogy a vállalat további külső forrást vett igénybe munkagép vásárlás céljából. A rövid lejáratú kötelezettségek növekedése pedig a folyó üzleti tevékenység finanszírozásának szükségességét mutatja.

A passzív időbeli elhatárolások összege az időszak alatt csökkenő tendenciát mutat, ami arra utal, hogy a vállalat kevesebb időbeli elhatárolást alkalmaz, ami javítja az eredménykimutatás átláthatóságát.

Összességében a források összértéke jelentősen nőtt a megfigyelt időszak alatt, ami azt jelzi, hogy a vállalat összességében növekedési pályán van, és képes volt növelni a saját tőkéjét és finanszírozási képességét a vizsgált ötéves periódus alatt.

3.2 A vagyoni helyzet elemzése

A következő táblázat a tőkeszerkezeti mutatók alapján szolgáltat a vagyoni helyzet alakulásáról információkat:

10. Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet vagyoni mutatói

(Forrás: saját számítás)

	2018	2019	2020	2021	2022
Tőkeerősség %	63,86	67,11	76,03	70,28	65,47
Köt-ek részaránya %	36,09	32,84	23,92	29,70	34,51
Bef. eszk. Fedezete %	150,41	166,83	200,73	218,12	179,44
Tőkemultiplikátor	1,57	1,49	1,32	1,42	1,53

Az adatok alapján a tőkeerősség százalékban kifejezve a szövetkezet saját tőkéjének arányát mutatja az összes forráshoz képest. 2018-ban 63,86% volt, ami jó alapot képezett, majd 2019-ben és 2020-ban növekedett, elérve a 76,03%-ot, ami azt jelzi, hogy a vállalkozás növelte saját tőkéjét és csökkentette a kötelezettségeit, ezzel javítva pénzügyi stabilitását. 2021-ben és 2022-ben azonban csökkenést tapasztalunk, ami arra utal, hogy a vállalat a kötelezettségeinek növekedése mellett a saját tőkéje növekedése lassult.

A kötelezettségek részaránya az összes forráson belül csökkent 2018-tól 2020-ig, majd növekedni kezdett 2021-től 2022-ig. Ez azt jelzi, hogy a vállalkozás kezdetben csökkentette a hitelállományát, illetve más kötelezettségeit, ami csökkenti a pénzügyi kockázatot és javítja a tőkeszerkezetet, azonban az utóbbi két évben ismét nőtt a hitelállomány, ami finanszírozási tevékenység felfutására utal.

A befektetett eszközök fedezetének százalékos aránya azt mutatja, hogy a saját tőke mekkora részét képezik a befektetett eszközök. Ez az arány 2020-ig folyamatosan nőtt, ami azt jelzi, hogy a szövetkezet egyre nagyobb arányban támaszkodott a saját forrásaira az eszközei finanszírozásához. 2021 után azonban csökkenést látunk, ami azt mutatja, hogy a vállalat több külső forrást vont be a géppark fejlesztésére.

A tőkemultiplikátor a szövetkezet teljes eszközeinek és a saját tőkéjének arányát mutatja. 2020-ban a legalacsonyabb értéket mutatja, ami azt jelzi, hogy a vállalat nagyobb arányban támaszkodott a saját tőkéjére, kevesebb hitelt használva, ami alacsonyabb pénzügyi kockázatot jelent. Ezt követően a multiplikátor nő, ami azt jelentheti, hogy a vállalat több külső finanszírozást vett igénybe, talán a növekedés vagy a beruházások finanszírozása céljából.

A fenti pénzügyi mutatók összességében azt jelzik, hogy a vállalkozás pénzügyi szerkezete az időszak alatt változott. A növekvő tőkeerősség és csökkenő kötelezettségek részaránya pozitív képet mutat az első három évben, de a későbbi években tapasztalható csökkenés és a tőkemultiplikátor növekedése arra utal, hogy a vállalat pénzügyi kockázata nőtt a nagyobb mértékű külső finanszírozás miatt.

3.3 A pénzügyi helyzet elemzése

A következőkben a vállalkozás pénzügyi helyzetének vizsgálatához szükséges mutatószámokat mutatom be:

Az adósságállományra vonatkozó mutatók

11.Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet adósságállományának mutatói

(Forrás: saját számítás)

	2018	2019	2020	2021	2022
Adósságállomány aránya %	13,48	8,67	3,34	8,00	13,11
Adósságállomány fedezettsége %	641,79	1053,01	2863,76	1150,49	663,10
Eladósodottság foka %	36,09	32,84	23,92	29,70	34,51

Az adósságállomány arányának százalékos értéke azt mutatja, hogy a vállalat rövid lejáratú adósságai milyen arányban vannak az összes forráshoz képest. 2018-ban az arány 13,481% volt, ami mérsékelt adósságszintet jelöl. 2019-ben jelentősen csökkent, ami kedvező, majd 2020-ban további nagymértékű csökkenés következett be, amely nagyon alacsony adósságszintet mutat. 2021-ben és 2022-ben azonban az adósságállomány aránya ismét növekedett, ami arra utal,

hogy mind a hosszú, mind a rövid lejáratú kötelezettségek értéke jelentősen emelkedett, ami fokozza a likviditási kockázatot.

Az adósságállomány fedezettsége a saját tőke és az adósság arányát mutatja, és azt, hogy a vállalat milyen mértékben képes fedezni az adósságát a saját forrásaiból. Ebben a kategóriában változás látható: a legmagasabb érték 2020-ban volt, ami azt jelzi, hogy a vállalat rendkívül magas saját tőkével rendelkezett az adósságaihoz képest. A következő években azonban ez az arány jelentősen csökken, ami azt mutatja, hogy az adósság növekedése nagyobb volt, mint a saját tőke növekedése.

Az eladósodottság foka a teljes kötelezettségek és az összes források arányát mutatja. Az arány 2018-ban a legmagasabb, majd csökken 2020-ig, ami azt jelzi, hogy a vállalat csökkentette kötelezettségeit. Azonban 2021-ben és 2022-ben növekvő tendencia figyelhető meg, ami arra utal, hogy a vállalat ismét növelte kötelezettségeit a beruházások finanszírozása céljából.

Ezek az adatok azt mutatják, hogy a vállalat adósságkezelése idővel változott. A 2020-ig tartó időszakban kedvező adósságcsökkentő trend volt megfigyelhető, de 2021 és 2022 jelentett egy fordulatot, amikor a vállalat ismét nagyobb adósságállományt halmozott fel. Ez a változás a növekvő finanszírozási igényekre utal és arra, hogy a vállalat több kockázatot vállal, miközben bővíti tevékenységét vagy kihasználja a piaci lehetőségeket.

Likviditási mutatók

12. Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet likviditási mutatói

(Forrás: saját számítás)

	2018	2019	2020	2021	2022
Likviditási mutató I.	2,20	2,26	2,92	2,87	2,58
Likviditási mutató II.	1,31	1,42	1,99	2,08	0,79
Pénzeszköz likviditás	0,27	0,83	0,63	1,41	0,11

A likviditási mutatók fontos pénzügyi indikátorok, melyek azt jelzik, hogy egy vállalat milyen jól képes kielégíteni rövid távú kötelezettségeit.

A Likviditási Mutató I. az összes forgóeszköz és rövid lejáratú kötelezettségek arányát jelzi. A jó érték általában 1 vagy magasabb, ami azt mutatja, hogy a vállalat képes fedezni rövid távú kötelezettségeit. A mutató 2018-ban 2,20 volt és növekedést mutatott 2020-ig, az értéke 2,92 volt, ami nagyon erős likviditást jelent. 2021-ben és 2022-ben enyhe csökkenés tapasztalható, de még mindig a megfelelő tartományban maradt, majd ezt követően 2022-ben a csökkenés markánsabbra fordult.

A Likviditási Mutató II. esetében mert a forgóeszközök készletekkel csökkentett értékét hasonlítjuk össze a rövid lejáratú kötelezettségekkel. Ez azért jelentős mutató, mert a készletek nem mindig konvertálhatók gyorsan készpénzzé. Az ideális érték itt is 1 körüli vagy feletti. A mutató értéke 2018-ban 1,31 volt és folyamatosan nőtt 2021-ig, ami pozitív trendet mutat. Azonban 2022-re drasztikus csökkenést látunk, 0,79-re, ez azt jelzi, hogy a vállalatnak nehézségei lehetnek a gyorsan esedékessé váló kötelezettségeinek kiegyenlítésében.

A Pénzeszközök likviditása azt mutatja meg, hogy a vállalat milyen mértékben képes azonnali készpénzhez jutni a kötelezettségei fedezésére. Ebben a kategóriában a mutató jelentősen ingadozik, a 2019-es 0,83-as magas érték után a 2022-es 0,11-ig, ami igen alacsony. Ez azt jelzi, hogy a vállalatnak nagyon kevés készpénze van a rövid távú kötelezettségek fedezésére, finanszírozási probléma léphet fel hirtelen, nem várt likviditási igény esetén.

Összességében a likviditási mutatók az elemzett időszak alatt változó képet mutatnak, a 2022-es évre jelentősen romló likviditás látható, különösen a Pénzeszközök likviditásánál, ami kiemelt figyelmet igényelhet a vállalat pénzügyi menedzsmentjében.

÷

3.4 A jövedelmezőség vizsgálata

A 1. számú mellékletben látható, hogy az értékesítés nettó árbevétele a vállalat fő bevételi forrása. A 2018-as és 2019-es növekedés után, a 2020-as évet követően, 2021-ben magas árbevételt realizált a szövetkezet 717 801 ezer Ft értékben, ami azt jelzi, hogy a társaság növekedési trendet követett, jobb termelési technikákat alkalmazva. Azonban 2022-ben csökkenést mutat, ami piaci körülmények változására, eladások csökkenésére, árcsökkenésre illetve negatív globális gazdasági tényezőkre is utalhat.

Az egyéb bevételek jelentős forrást jelentenek, különösen 2022-ben, ahol a növekedés folytatódik. Itt tartja nyilván a társaság a kapott földalapú támogatás összegét, illetve a gázolaj

jövedéki adó visszaigénylésből származó bevételt is. Ezen bevételek jelentősen támogatják a társaság működését.

Az anyagjellegű ráfordítások az értékesítés nettó árbevételéhez képest magasak, ami a mezőgazdasági szektorban gyakori a jelentős inputköltségek miatt. 2022-ben ezek a ráfordítások csökkentek a 2021-es magas értékekhez képest, amely a költségcsökkentési intézkedések eredménye.

A személyi jellegű ráfordítások összege nőtt a vizsgált időszak mindegyikében, ami arra utal, hogy a vállalat változatlan munkaerő állomány mellett növelte a dolgozók fizetését, növelve ezzel lojalitásukat és motiváltságukat.

Az értékcsökkenési leírás változása az eszközpark mennyiségére és minőségére utal.

Az üzemi (üzleti) tevékenység eredménye 2021-ben jóval magasabb volt a vizsgált évek mindegyikénél, amely a kiemelkedő árbevétel és az üzleti tevékenység hatékony menedzselésének jele. A 2022-es érték csökkenése azonban figyelmeztető jel, amelyre a vállalatnak reagálnia kell, hogy fenntartsa pénzügyi stabilitását.

A pénzügyi műveletek eredménye negatív az egész vizsgált időszakban, ami azt jelzi, hogy a vállalat pénzügyi bevételei nem fedezik a pénzügyi ráfordításokat, ez pedig terhet jelent a vállalat eredményére nézve.

Az adózás előtti és adózott eredmény összhangban van egymással, és bár 2022-ben csökkenést mutatnak, még mindig jelentős pozitív eredményt tartanak fenn, ami azt jelzi, hogy a vállalat képes volt nyereséges maradni. Az adófizetési kötelezettség alacsony szintje arra utalhat, hogy a vállalat adóoptimalizálási stratégiákat alkalmaz vagy adókedvezményeket élvez.

A jövedelmezőségi mutatók

Árbevétel (+ egyéb bevétel) arányos üzemi eredmény:

13.Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet jövedelmezőségi mutatói

(Forrás: Saját számítás)

	2018	2019	2020	2021	2022
Árbevétel arányos üzemi er. %	3,490	1,184	5,271	14,116	11,702

Az árbevétel arányos üzemi eredmény százalékos értéke azt mutatja, hogy a vállalat milyen hatékonyan termel profitot értékesítésből. 2018-ban 3,49% volt, ami azt jelenti, hogy minden 100 Ft árbevétel után 3,49 Ft üzemi profit keletkezett. 2019-re ez az arány 1,18%-ra csökkent, jelezve az üzemi hatékonyság romlását. 2020-ban viszont jelentős javulás következett be, a mutató 5,27%-ra nőtt. 2021-ben tovább emelkedett 14,12%-ra, ami kiváló üzemi hatékonyságot tükrözött, de 2022-ben enyhe csökkenést mutatott 11,70%-ra. Ezek alapján a vállalat javította üzemi hatékonyságát, különösen 2020 és 2021 között, de 2022-ben enyhe csökkenés észlelhető. ÷

Tőkearányos jövedelmezőség:

14. Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet jövedelmezőségi mutatói II.

(Forrás: saját számítás)

	2018	2019	2020	2021	2022
Üzemi tev. eredményére %	7,622	3,193	13,423	31,825	17,924
Adózott eredményre %	6,782	2,142	12,839	30,862	17,560

A vállalat árbevételéhez képesti üzemi és adózott eredmény százalékos arányai változékonyságot mutatnak, de a tendencia főként pozitív. Az üzemi eredmény százaléka 2018-ban magas, 7,62% volt, de 2019-ben csökkent 3,19%-ra, majd jelentősen nőtt 2020-ban 13,42%-ra és 2021-ben 31,82%-ra, utalva az üzemi hatékonyság fokozódására. Azonban 2022-ben enyhe csökkenés következett be 17,92%-ra. Az adózott eredmény arányban hasonló mintát követ: 2018-ban erős 6,78%, 2019-ben csökken 2,14%-ra, aztán jelentős ugrás 2020-ban 12,84%-ra és 2021-ben 30,86%-ra, de 2022-ben ismét csökken 17,56%-ra. Mindkét mutató jelzi, hogy a vállalat üzemi és nettó nyereségessége ingadozó, de a vizsgált időszak többségében erős volt.

Élőmunka arányos jövedelmezőség:

15. Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet jövedelmezőségi mutatói III.

(Forrás: saját számítás)

	2018	2019	2020	2021	2022
Bérearányos jövedelmezőség %	30,433	11,579	50,057	157,862	103,608

A bérarányos jövedelmezőség a vizsgált időszakban jelentős változásokat mutatott, ahol a 2020. és 2021. években kiemelkedően magas volt az érték, jelezve a vállalat kiemelkedően hatékony munkaerő-költség gazdálkodását. 2022-ben a csökkenés ellenére továbbra is magas a bérarányos jövedelmezőség, ami azt jelzi, hogy a vállalat továbbra is képes volt hatékonyan kezelni a bérköltségeit az üzemi eredmények tekintetében.

Eszkőarányos jövedelmezőség:

16. Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet jövedelmezőségi mutatói IV.

(Forrás: saját számítás)

	2018	2019	2020	2021	2022
Eszkőarányos adózás előtti er. %	4,331	1,763	9,970	22,108	11,497
Bef. Eszk. + készletek arányos adózás előtti eredmény	6,594	2,824	17,279	43,444	14,275

A szövetkezet eszközei és befektetett eszközei, valamint készletei révén képes volt jelentős adózás előtti eredményt elérni, különösen 2021-ben, azonban 2022-ben ezen mutatók csökkenést mutatnak. Ez arra utal, hogy az eszközhasználat hatékonysága csökkent, illetve a vállalkozásnak további intézkedéseket kell tennie az eszközhasználat hatékonyságának fenntartása vagy javítása érdekében.

Erőforrás arányos jövedelmezőség:

17. Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet jövedelmezőségi mutatói V.

(Forrás: saját számítás)

	2018	2019	2020	2021	2022
Bef. Eszk. + szem. jell. ráf. arányos üzemi tevékenység eredménye	4,331	1,763	9,970	22,108	11,497
Bef. Eszk. + szem. jell. ráf. arányos adózáselőtti eredmény	6,594	2,824	17,279	43,444	14,275

A befektetett eszközökhöz és a személyi jellegű ráfordításokhoz viszonyított üzemi és adózás előtti eredmény arányok fontosak a vállalati hatékonyság értékelésében. 2018-ban a befektetett eszközökhöz viszonyított üzemi eredmény aránya 4,331% volt, ami jelzi, hogy a vállalat

hatékonyan használta eszközeit és munkaerő-költségeit, de 2019-ben csökkent 1,763%-ra. A 2020-as 9,970% és a 2021-es 22,108% kiemelkedő javulást mutat, bár 2022-ben csökkenést tapasztalunk 11,497%-ra. Az adózás előtti eredmény aránya még magasabb, 2018-ban 6,594%-ot, 2019-ben 2,824%-ot, 2020-ban 17,279%-ot, 2021-ben pedig kimagasló 43,444%-ot ért el, ami a vállalat kiváló teljesítményét jelzi, de 2022-ben ez az arány is csökkent 14,275%-ra. Ezek az adatok azt mutatják, hogy a vállalat üzemi és adózás előtti eredményessége jelentős ingadozást mutat, de a vizsgált időszakban általánosságban javuló trendet követ.

3.5 A gazdálkodás hatékonyságának elemzése

A 2. melléklet a vállalat termelési értékének különböző aspektusait mutatja be évről évre, a bruttó termelési értéktől a hozzáadott értékig. A sorok bemutatják a különböző összetevőket, amelyek a vállalat hozzáadott értékének kialakulásához vezetnek.

a) Bruttó termelési érték: Az értékesítés nettó árbevétele, aktivált saját teljesítmények összegének és az eladott áruk beszerzési értékének, valamint az eladott (közvetített) szolgáltatások összegének a különbözete. A bruttó termelési érték 2018-ban 189 847 ezer Ft, 2019-ben 255 836 ezer Ft, 2020-ban 253 760 ezer Ft, 2021-ben 374 861 ezer Ft, és 2022-ben 428 970 ezer Ft volt, ami növekvő tendenciát mutat a vizsgált időszakban.

b) Anyagmentes termelési érték: A bruttó termelési értékből levonva az anyagköltséget és az igénybevett szolgáltatások értékét kapjuk meg az anyagmentes termelési értéket. Ez az összeg 2018-ban 16 659 ezer Ft, 2019-ben 57 561 ezer Ft, 2020-ban 54 316 ezer Ft, 2021-ben 151 044 ezer Ft, és 2022-ben 112 837 ezer Ft volt. Ebből a sorból kiderül, hogy a vállalat növelte az anyagmentes termelési értékét, különösen 2021-re.

c) Nettó termelési érték: Az anyagmentes termelési értékből levonjuk az értékcsökkenési leírást, hogy megkapjuk a nettó termelési értéket. A nettó termelési érték 2018-ban negatív volt (-3 624 ezer Ft), de a következő években pozitívrá fordult és növekedett, 2022-re 84 401 ezer Ft-ra emelkedett.

d) Hozzáadott érték: A hozzáadott érték a személyi jellegű ráfordításokat, az értékcsökkenési leírást és az adózás előtti eredményt összeadva kapjuk meg. Ez a szám mutatja a vállalat által létrehozott gazdasági értéket. A hozzáadott érték 2018-ban 85 725 ezer Ft, 2019-ben 84 558 ezer Ft, 2020-ban 116 217 ezer Ft, 2021-ben 206 027 ezer Ft, és 2022-ben 175 875 ezer Ft volt.

Ez mutatja, hogy a vállalat folyamatosan növelte a hozzáadott értékét, 2021-ben magas értéket ért el, és annak ellenére, hogy 2022-ben csökkent, még mindig magasabb, mint az előző években.

Hatékonysági mutatók kiszámítása

Komplex hatékonysági mutató

18.Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet hatékonysági mutatói.

(Forrás: saját számítás)

	2018	2019	2020	2021	2022
Komplex hatékonysági mutató %	-0,029	0,261	0,226	0,658	0,385

A komplex hatékonysági mutató alakulása azt mutatja, hogy a vállalat évről évre változó hatékonysággal működött. A 2021-es év kiemelkedik, mint a legmagasabb hatékonyságú év, de 2022-ben tapasztalt csökkenés ellenére a vállalat továbbra is jobb teljesítményt nyújt, mint a 2018-as év elején.

Parciális hatékonysági mutatók

19.Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet hatékonysági mutatói II.

(Forrás: saját számítás)

	2018	2019	2020	2021	2022
Élőmunka hatékonyság	13561	18274	18126	26776	30641
Bérhatékonyság	0,389	1,115	0,934	2,352	1,663
Eszközhatékonyság	1,389	2,031	2,113	2,345	1,820
Készlethatékonyság	2,539	3,681	4,037	4,047	1,508

A vállalat élőmunka, bér, eszköz és készlet hatékonyságát mérő mutatói alapvetően javuló trendet mutatnak 2018-tól 2021-ig, de 2022-ben változékonyság figyelhető meg. Az élőmunka hatékonysága folyamatosan nőtt, ami jobb outputot jelent a munkaerő egy egységéből. A bérhatékonyság hullámzott, de 2021-ben érte el a csúcsot 2,352-vel, aztán 2022-ben csökkent 1,663-ra. Az eszközhatékonyság 2018-ban 1,389-ről 2020-ra 2,113-ra nőtt, bár 2022-ben csökkenést mutat 1,820-ra. A készlethatékonyság 2021-ig nőtt, de 2022-ben drasztikusan

csökkent 1,508-ra. Ezek az értékek arra utalnak, hogy a vállalat az erőforrásait általánosságban hatékonyan használta, de a 2022-es adatok további vizsgálatot igényelnek a hatékonyság-csökkenés okának megértéséhez.

Termelési költségszint% az összes termelési költségre:

20.Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet termelési költségszint mutatója.

(Forrás: Saját számítás)

	2018	2019	2020	2021	2022
Termelési költségszint	236,309	215,491	226,096	180,484	139,678

A termelési költségszint alakulása azt mutatja, hogy a vállalat folyamatosan csökkentette a termelési költségeit az időszak alatt, ami pozitív jelzés a vállalat gazdálkodási hatékonysága szempontjából. Az ilyen típusú csökkenés hozzájárulhat a profitabilitás növeléséhez, feltéve, hogy az árbevétel szinten marad vagy nő.

A munka termelékenységének elemzése

1 fő állományi létszámmra jutó bruttó termelési érték:

21.Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet termelési munkatermelékenység mutatója.

(Forrás: Saját számítás)

E Ft/fő	2018	2019	2020	2021	2022
Állományi létszámmra (1 fő)	13 561	18 274	18 126	26 776	30 641
Fizikai dolgozóra (1 fő)	18 985	25 584	25 376	37 486	42 897

Az adatok alapján mind az állományi létszámmra, mind a fizikai dolgozókra vonatkozó termelési érték növekedett az ötéves időszak alatt. Ez azt jelzi, hogy a vállalat egyre hatékonyabban használja fel humán erőforrásait, és növekszik a termelékenység. A fizikai dolgozók magasabb bruttó termelési érték növekedése azt sugallhatja, hogy a mezőgazdasági tevékenységekben, ahol a fizikai munkaerő kiemelten fontos, a vállalat különösen hatékonyan tudta növelni az outputot.

3.6 Az Agro-Salix Szövetkezet SWOT-elemzése

10.ábra Az Agro-Salix Szövetkezet SWOT-elemzése

(Forrás: saját szerkesztés)

Erősségek Tapasztalat és szakértelem Korszerű géppark Megbízható üzleti kapcsolatok	Gyengeségek Termőföldek minősége Növekedési korlátoltság Gyenge információáramlás
Lehetőségek Technológiai fejlesztések Pályázatok lehetősége Fiatal munkaerő bevonása	Veszélyek Piac kiszámíthatatlansága Szélsőséges időjárás Szabályozások szigorodása

Az adott mezőgazdasági szövetkezet SWOT elemzése fontos információkat szolgáltat, amelyek alapján a szervezet stratégiai terveket alakíthat ki. Vegyük sorra a négy területet:

A mezőgazdasági szövetkezet SWOT elemzése belső erősségeket tárt fel, amelyek a versenyelőny kulcsát jelenthetik. A tapasztalat és szakértelem, amelyeket évek során szereztek, alapvető előnyt jelentenek, lehetővé téve számukra, hogy ismereteik alapján javítsák a termelés minőségét. A korszerű géppark hozzájárul a termelékenység növeléséhez és a működési költségek csökkentéséhez, míg a megbízható üzleti kapcsolatok biztosítják a piaci stabilitást és az üzleti lehetőségek kiaknázását.

Ugyanakkor gyengeségek is jelen vannak, mint például a termőföldek minősége, ami közvetlen hatással van a termelésre. A területi korlátok és a gyenge információáramlás, ahol fejlesztések szükségesek. Ezeknek a gyengeségeknek a kezelése nélkülözhetetlen a szövetkezet hosszú távú sikeréhez.

A mezőgazdaság gyorsan fejlődő területe által kínált lehetőségek szintén fontosak a szövetkezet számára. A technológiai fejlesztések, a pályázatokon való részvétel és a fiatal, technológiát megértő munkaerő bevonása mind hozzájárulhat a szövetkezet növekedéséhez és

innovációjához. Ezek a lehetőségek új utakat nyithatnak a termelékenység növelésére és a szövetkezet versenyképességének javítására.

Mindezek mellett a szövetkezetnek szembe kell néznie a külső környezet veszélyeivel, mint a piaci kiszámíthatatlanság, a szélsőséges időjárási viszonyok és a szabályozási környezet szigorodása. Ezek a veszélyek jelentős kihívásokat jelentenek, és a szövetkezetnek proaktív módon kell kezelnie őket, fejlesztve a kockázatkezelési stratégiákat, alkalmazkodva a klímaváltozáshoz és naprakész maradv a releváns törvényi előírásokkal kapcsolatban.

4.Következtetések és javaslatok

Az előzetesen elemezett pénzügyi adatok és mutatók alapján a következő következtetéseket vonhatjuk le és adhatunk javaslatokat a mezőgazdasági vállalat számára:

Következtetések:

1. Növekvő eszközalap: A tárgyi eszközök értékének növekedése azt mutatja, hogy a vállalat jelentős beruházásokat hajtott végre, ami bővítheti a termelési kapacitást.
2. Javuló pénzügyi teljesítmény: Az adózott eredmény és az üzemi tevékenység eredményének növekedése pozitív jel, ami arra utal, hogy a vállalat jövedelmező és hatékonyan gazdálkodik.
3. Likviditási helyzet: A likviditási mutatók alakulása azt jelzi, hogy a vállalat képes kezelni rövid távú kötelezettségeit, bár a likviditási helyzet ingadozik.
4. Termelékenység növekedése: Az egy főre jutó bruttó termelési érték emelkedése azt mutatja, hogy a vállalat munkaereje egyre hatékonyabbá válik.
5. Következtetés az erősségekre: A mezőgazdasági szövetkezet meglévő tapasztalata és szakértelme, valamint korszerű gépparkja egyértelműen azt mutatja, hogy rendelkezik azokkal az erőforrásokkal és képességekkel, amelyek lehetővé teszik számára, hogy kiemelkedjen a versenyben és növelje piaci részesedését. Megbízható üzleti kapcsolatrendszerük tovább erősíti helyzetüket és felkészültségüket a piaci kihívásokra.
6. Következtetés a gyengeségekre és veszélyekre: A termőföldek minőségi problémái, a növekedési korlátok és a gyenge információáramlás jelentős belső korlátokat jelentenek, amelyek akadályozzák a szövetkezet növekedését és hatékonyságát. A piaci kiszámíthatatlanság és a klímaváltozás okozta szélsőséges időjárás, valamint a szabályozási környezet változásai kívülről származó kihívásokat jelentenek, amelyek előzékeny megközelítést igényelnek.

Javaslatok:

1. Technológiai fejlesztések: A tárgyi eszközök nagy aránya és az immateriális javak hiánya arra utal, hogy a vállalat nem fektetett hangsúlyt a technológiai fejlesztésekre és beruházásokra. A digitalizáció és automatizáció további lehetőségeket nyújthat a hatékonyság növelésére.
2. Kockázatkezelés: A mezőgazdasági tevékenység természete miatt a vállalatnak ki kellene dolgoznia egy átfogó kockázatkezelési stratégiát, amely kezeli a piaci volatilitást és a környezeti változásokat.
3. Diverzifikáció: A vállalat tovább csökkenthetné kockázatait a tevékenységek diverzifikálásával, például új termékek bevezetésével vagy más mezőgazdasági szektorokba való terjeszkedéssel.
4. Humán erőforrás-fejlesztés: A vállalat folytathatja a dolgozók képzésébe és fejlődésébe történő beruházást, hogy tovább növelje termelékenységüket és hozzájáruljon az üzleti eredmények javításához.
5. Pénzügyi struktúra optimalizálása: A vállalatnak javasolt optimalizálnia a pénzügyi struktúráját, hogy minimalizálja az ingadozó likviditási helyzeteket és fenntartsa a pénzügyi stabilitást.
6. Javaslat a gyengeségek kezelésére: A belső kommunikációs rendszerek és az informatikai infrastruktúra modernizálása növelheti az információáramlás hatékonyságát, ami elősegíti a döntéshozatalt és a vállalat belső működését.

Ezek a javaslatok általános útmutatást nyújthatnak a vállalat számára, azonban részletes üzleti tervhez és stratégiai döntésekhez szükség van a vállalat belső folyamatainak és piaci helyzetének alaposabb ismeretére. +

5.Összefoglalás

A szakdolgozatom alapvető célja a magyar mezőgazdasági szektor átfogó bemutatása és azon belül az Agro-Salix Mezőgazdasági Szövetkezet pénzügyi helyzetének és gazdálkodási módszereinek elemzése volt. A dolgozat először széles körben tárgyalja a magyar mezőgazdaság jelenlegi állapotát, beleértve a földterületi adottságokat, a birtokstruktúrát, a mezőgazdasági vállalkozások környezetét és a foglalkoztatás trendjeit, hogy megteremtse a szükséges kontextust az Agro-Salix Szövetkezet mikroökonómiai szintű vizsgálatához.

A szövetkezet bemutatása során a dolgozatom részletezi a termelési erőforrásokat, azaz a termőföldeket, az eszközparkot és az emberi erőforrást, amelyek a szövetkezet működésének alapköveit képezik. A dolgozatban megvizsgáltuk, hogy az Agro-Salix hogyan igazodik a dinamikus és kihívásokkal teli mezőgazdasági piacon.

Az alkalmazott módszertan részletezése után a dolgozat az Agro-Salix Szövetkezet vagyoni és pénzügyi helyzetének, valamint a jövedelmezőségének és gazdálkodás hatékonyságának mélyreható elemzése volt az elsődleges. Az elemzés eredményei lehetővé teszik a szövetkezet pénzügyi stabilitásának és gazdálkodási teljesítményének értékelését.

Az alábbiakban összefoglalom a szakdolgozat hipotéziseinek vizsgálatának eredményeit, amelyek az Agro-Salix Szövetkezet gazdálkodási hatékonyságára és munkaerő-piaci stratégiáira összpontosítanak.

1. Hipotézis: Egy szövetkezeti formában működő mezőgazdasági vállalkozás képes hatékony gazdálkodásra és versenyképes működésre a mezőgazdasági piaci körülmények között. Az Agro-Salix Szövetkezet esetében ezt a hipotézist a tárgyi eszközök értékében megfigyelhető jelentős növekedés igazolja. Ez a növekedés a szervezet beruházási aktivitását és termelési kapacitásának bővülését jelzi, amely a hatékony gazdálkodás alapja. Ezenkívül az egy főre jutó bruttó termelési érték emelkedése a szövetkezet termelékenységének javulását bizonyítja, ami közvetlenül kapcsolódik a versenyképesség fenntartásához a mezőgazdasági piaci körülmények között.

2. Hipotézis: Az Agro-Salix Szövetkezet pénzügyi stratégiái hatékonyan kezelik az inputanyagok költségnövekedését és a terményárak ingadozását. Az Agro-Salix Szövetkezet pénzügyi teljesítményének javulása és az üzemi tevékenység eredményének növekedése bizonyítja, hogy a szövetkezet képes volt hatékonyan reagálni a piaci kihívásokra. Ezáltal képesek voltak kezelni az inputanyagok költségnövekedését és a terményárak ingadozását. Bár

a likviditási helyzet bizonyos ingadozásokat mutat, a pozitív pénzügyi eredmények arra utalnak, hogy a szövetkezet alkalmazkodóképes és képes fenntartani pénzügyi stabilitását. Ez az eredményesség azt jelzi, hogy a megbízható üzleti kapcsolatok és a helyesen kialakított pénzügyi stratégiák alapvetően helytállóak és megfelelőek a vállalkozás jövedelmezőségének és pénzügyi stabilitásának biztosításához.

3. Hipotézis: Az Agro-Salix Szövetkezet képes a munkaerő megtartására és a munkaerő-piaci kihívások kezelésére. A harmadik hipotézis esetében azonban az Agro-Salix Szövetkezet nem mutatott kiemelkedő teljesítményt. A létszámnövekedés hiánya az elmúlt öt év során aggodalomra ad okot, különösen a munkaerő-piaci adaptáció szempontjából. A fiatal munkaerő bevonásának hiánya azt jelzi, hogy a szövetkezet nem tudta hatékonyan kezelni ezt a területet, ami hosszú távú problémákat okozhat a munkaerő megtartásában és a szervezet frissítésében. A humánerőforrás-fejlesztésre és a kommunikációs infrastruktúra modernizálására vonatkozó javaslatok azt mutatják, hogy a szövetkezetnek jobban oda kell figyelnie a munkaerőpiac változásaira és a belső kommunikáció javítására. Ezek a lépések elengedhetetlenek a fiatal tehetségek bevonásához és a szövetkezet munkaerő-struktúrájának megújításához. Az Agro-Salix Szövetkezetnek tehát kiemelt figyelmet kell fordítania a munkaerőpiaci kihívásokra és a humánerőforrás menedzsmentre, hogy hosszú távon fenntartható és versenyképes maradjon a mezőgazdasági piacon.

Irodalomjegyzék

1. Berde Cs. (2003): Menedzsment a mezőgazdaságban Vezetési módszerek és sajátosságok, Budapest, Szaktudás Kiadó Ház
2. Birher I. - Pucsek J. – Sándor Lászlóné – Sztanó I. (2007): A vállalkozások tevékenységének gazdasági elemzése, Budapest, Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó
3. Bíró T. - Pucsek J. - Sztanó I. (2001): Vállalkozások tevékenységének komplex elemzése, Budapest, Perfekt Pénzügyi Szakoktató és Kiadó Vállalat
4. Bíró T. – Pucsek J. – Sztanó I. (2010): Amit a mérleg mutat 2010, Budapest, SALDO Kiadó
5. Chikán A. (2020): Vállalatgazdaságtan, Budapest, Akadémiai Kiadó.
<https://doi.org/10.1556/9789634545897>
6. Dövényi Z.(2016): A Kárpát-medence földrajza, Budapest, Akadémiai Kiadó
7. Fehér A. – Dorgai L. – Szepesy E. (1992): Vállalkozó Gazda, Miskolc, Regiocon Kft.
8. Fórián Z. (2021): Búzapiaci hullámlovasok, Agrofórum folyóirat, 32. évfolyam 9.szám
9. Fórián Z. (2023): Fektess az emberbe (is)!, Agrofórum folyóirat, 34. évfolyam 8.szám
10. Kalmár S.(2015): Gondolatok a termőföldről, Agrárökonómiai tudományos folyóirat, Gazdálkodás 59. évfolyam 1. szám
11. Kapronczai I.(2010): A magyar agrárgazdaság az adatok tükrében az EU csatlakozás után, Budapest, Agrárgazdasági Kutató Intézet
12. Kovács G. (2006): A KAP- Reform várható hatásai a mezőgazdasági üzemek termelésére és a földhasználati viszonyokra, Budapest, Agrárgazdasági Kutató Intézet
13. Központi Statisztikai Hivatal 19.1.1.1. A mezőgazdaság összefoglaló adatai. URL:
https://www.ksh.hu/stadat_files/mez/hu/mez0001.html
14. Központi Statisztikai Hivatal 19.1.1.8. Magyarország földterülete művelési ágak szerint. URL: https://www.ksh.hu/stadat_files/mez/hu/mez0008.html
15. Központi Statisztikai Hivatal 9.1.1.3. A regisztrált vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint. URL:
https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0003.html

16. Központi Statisztikai Hivatal A mezőgazdasági termékek termelői árának változása főbb termékcsoportonként, 2022. URL: <https://ksh.hu/s/helyzetkep-2022/#/kiadvany/mezogazdasag/a-mezogazdasagi-termek-termeloi-aranak-valtozasa-fobb-termekcsoportonkent-2022>
17. Kurucz M. (2023): A KAP célkitűzéseiről, Agrofórum folyóirat, 34. évfolyam 5.szám
18. Magda Sándor (szerk.) (2003): A mezőgazdasági vállalkozások gazdálkodásának alapjai, Budapest, Szaktudás Kiadó Ház
19. NAIK (2019): Agrár-munkaerőpiaci folyamatok és azok agrár-szakképzési relevanciája. Budapest, Agrárgazdasági Kutatóintézet
20. Pfau E.(1998): A mezőgazdasági vállalkozások termelési tényezői, erőforrásai, Debrecen, Egyetemi jegyzet,
21. Popp J. - Erdei E. - Oláh J. (2018): A precíziós gazdálkodás kilátásai Magyarországon, International Journal of Engineering and Management Sciences
<https://doi.org/10.21791/IJEMS.2018.1.15>.
22. Pupos T. (2011): Forgótőke-gazdálkodás, Budapest, Szaktudás Kiadó Ház
23. Ronald D. Kay - William M. Edwards - Patricia A. Duffy (2013): Korszerű farmmenedzsment, Budapest, Szaktudás Kiadó Ház
24. Sabján J. – Sutus I. (2003): Vezetői számvitel az agrártermelésben, Budapest, Szaktudás Kiadó Ház
25. Sabján J. – Sutus I. (2009): A mezőgazdasági vállalkozások gazdálkodásának elemzése, Budapest, Szaktudás Kiadó Ház
26. Székelyhidi T. (szerk.) (2003): Alternatív vidéki vállalkozások szervezése, Budapest, Szaktudás Kiadó Ház
27. Sztanó I. (2019): A számvitel alapjai, Budapest, Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó
28. Szűcs I. – Farkasné Fekete M. (szerk.) (2008): Hatékonyság a mezőgazdaságban, Budapest, Agroinform Kiadó

Ábrák és táblázatok jegyzéke

Ábrák jegyzéke

1. ábra: A Magyarországi földterületek megoszlása művelési áganként.	5
2. ábra Mezőgazdaságilag hasznosított terület 2016 (db)	6
3. ábra Mezőgazdasági vállalkozások számának alakulása 2008-2022 között	7
4. ábra Mezőgazdaságban dolgozó vállalkozók nettó jövedelmének változása 1999-2022 között	8
5. ábra Termelői árak változása 2022-ben Magyarországon.....	9
6. ábra A gazdaságok irányítóinak létszámának megoszlása életkor szerint	12
7. ábra A mezőgazdasági termelés folyamata	13
8. ábra A főbb mezőgazdasági erőforrások csoportosítása	14
9. ábra Az Agro-Salix Szövetkezet vetésszerkezetének alakulása.....	28
10. ábra Az Agro-Salix Szövetkezet SWOT-elemzése	45

Táblázatok jegyzéke

1. Táblázat A mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma	11
2. Táblázat A vagyoni helyzet mutatószámai.....	19
3. Táblázat Az adósságállományra vonatkozó mutatók	20
4. Táblázat Likviditási mutatók.....	21
5. Táblázat A jövedelmezőségi mutatók	22
6. Táblázat A hatékonysági mutatók	24
7. Táblázat A munkatermelékenység mutatói	25
8. Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet eszközállománya.....	31
9. Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet forrásállománya	33
10. Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet vagyoni mutatói	35
11. Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet adósságállományának mutatói	36
12. Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet likviditási mutatói	37
13. Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet jövedelmezőségi mutatói.	39
14. Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet jövedelmezőségi mutatói II.....	40
15. Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet jövedelmezőségi mutatói III.	40
16. Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet jövedelmezőségi mutatói IV.	41

17.Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet jövedelmezőségi mutatói V.	41
18.Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet hatékonysági mutatói.	43
19.Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet hatékonysági mutatói II.	43
20.Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet termelési költség szint mutatója.....	44
21.Táblázat Az Agro-Salix Szövetkezet termelési munkatermelékenység mutatója.....	44

NYILATKOZAT

szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Békési Levente
A Hallgató Neptun kódja: XM773C
A dolgozat címe: Egy mezőgazdasági szövetkezet komplex elemzése
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Közgazdaságtani és Természeti Erőforrások Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

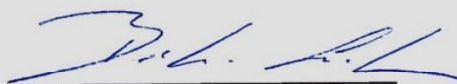
Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemitulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumba. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumban.

Kelt: 2024 év április hó 12. nap

Hallgató aláírása

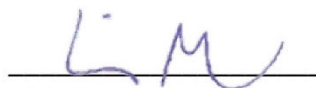
NYILATKOZAT

Békési Levente hallgató (Neptun azonosítója: XM773C) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*2}

Kelt: Gyöngyös, 2024 év április hó 12. nap

Dr. habil. Bozsik Norbert

¹ A megfelelő aláhúzendó.

² A megfelelő aláhúzendó.